

2/2014

1

3

5

6

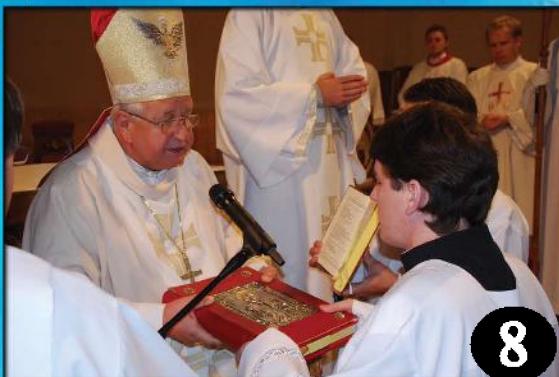
4

2

7

8

Milí čitateľia nášho seminárskeho časopisu,

do rúk sa Vám dostáva ďalšia Brázda, bohatšia na rozsah, chudobnejšia na farbu, ale veďme, že stále kvalitná obsahom. Dúfame, že každý si v nej nájde aspoň niečo, čo ho zaujme a obohatí. Nosnou tému tohto čísla sú svätí. Minulého roku sme v Brázde začínali spolu s Matkou Božou. Teraz chceme pokračovať s tými, ktorí sú podobne ako ona pomocou v našej slabosti a vzormi svätého života.

Lukáš Stolárik

Obsah

Kňazstvo je ideál, ktorý chceme dosiahnuť.....	4
Aktuality.....	6
Mons. Štefan Sečka.....	7
Chcem seminaristov dobre poznáť.....	8
Svätí.....	11
Kanonizačný proces.....	12
Štrnásť pomocníkov v núdzi.....	16
Premena života.....	19
Relikvie na Spišskej kapitule.....	21
Prosiaca Cirkev.....	25
Deň pred.....	31
Prváci.....	33
Martin Kheberich.....	41
Stretnutie slovenských a českých bohoslovcov.....	44
Za otcom biskupom Mons. Eduardom Kojnokom.....	46
Spomienka na Jozefa Škantára.....	48
Svätí hlavného oltára sv. Martina.....	49

Brázda

Časopis bohovlajovcov Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka

Ročník XIX., číslo 2/december 2011

Vydáva Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula 12, 053 04 Spišské Podhradie

E-mail: brazda@kapitula.sk, web: <http://ks.kapitula.sk>

Šéfredaktor: Lukáš Stolárik

Zástupca šéfredaktora: Lukáš Vaník

Redaktori: Vladimír Malec, Karol Križan, Mgr. Martin Bunda, Tomáš Tomusko, Lukáš Fejerčák, Peter Kandra

Grafická úprava: František Červeň, Filip Orlovský, Tomáš Dzurov

Obálka: Filip Orlovský

Foto: Tomáš Tarčák, TK KBS, archív redakcie, internet;

Oltár sv. Martina na zadnej strane obálky: Ing. Igor Bobák, Detaily oltára: Lukáš Stolárik

Tlač: Tlačiareň Kubík, Námestovo

Neprešlo odbornou a jazykovou úpravou.

Kňazstvo je ideál, ktorý chceme dosiahnuť

Každý začiatok je vyjadrením nádeje. Začíname preto, aby sme to dotiahli do konca, a úspešne. V živote človeka je veľmi mnoho začiatkov, malých i veľkých. Vezmíme len taký deň: ráno začíname s nádejou, že sa dožijeme večera. Medzitým je mnoho malých začiatkov. Začíname modlitbu, vyučovaciu hodinu, voľný čas i prechádzku. Všetko začíname s nádejou, že to bude úspešné a užitočné. V prirodzenosti človeka je zakódovaná túžba byť úspešným. Nikto nechce zažívať sklamania. Keď to zoberieme extrémne a paradoxne, aj ten, kto chce zažiť sklamanie, chce aby sa mu splnilo. A tak vidíme, že nádej je veľmi význačná a dôležitá čnosť v našom živote. Má ju každý, kto niečo začína.

Pred pár týždňami sme začali nový akademický rok 2011-2012. Seminaristi postúpili o krok bližšie k očakávanému cieľu, kňazstvu. Jeden akademický rok je jednou zložkou celého štúdia. Aj tento rok sme začali s veľkou nádejou.

Nádej je vlastne očakávanie toho, čo chceme dosiahnuť. Nie je to nečinné očakávanie. Naopak, vyplnené veľkou prácou a usilovnosťou. Kňazstvo je ideál, ktorý chceme dosiahnuť. Je to hybná sila. Zdroj tejto hybnej sily je Boh, ktorý nás do kňazstva povolal a ustavične povoláva. Uvedomme si, že toto Božie volanie trvá po celý život. Aj hotový kňaz aj biskup aj pápež potrebujú počúvať tento Boží hlas. Ako náhle ho prestaneme počúvať, naša nádej

oslabne, až sa celkom strati. A tak bude me stratení aj my. Stali by sme sa ľudmi, ktorí začali, ale stratili spred očí cieľ.

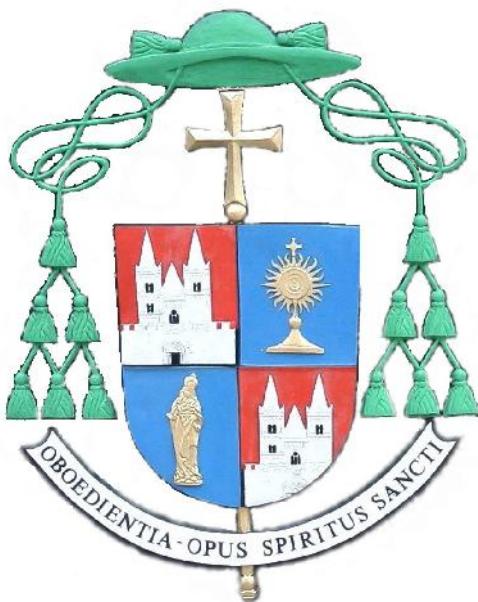
Milí bohoslovci, prajem vám veľa sily a radosti z toho, že ste počúvli Pánov hlas, a prišli ste do seminára, či už po prvý krát, druhý, alebo ste už v poslednom ročníku. Nestrácajte ideál, naopak, nech stojí pred vami vždy jasnejší. Musíte vedieť, prečo chcete byť kňazmi. Svet

“Nestrácajte ideál, naopak, nech stojí pred vami vždy jasnejší”

vás potrebuje. Ešte nikdy tento náš svet nežil v takých zmätkoch, v akých sa nachádza teraz. A svet nezmení ani jeden veľký rečník, ani vojvodca, ale kňaz, kňazi, ktorí budú ohlasovať Kristovu pravdu a Kristovu morálku na všetkých miestach sveta. Aj v najodľahlejšej farnosti. Máme skúsenosť, že veľkí ľudia vyrastali kdeosi za horami v malej dedinke, ale viedol ich kňaz k správnemu zmýšľaniu a k zmyslu pre pravé hodnoty. Stali sa velikánmi národa.

Opakovane vám prajem a vyprosujem veľa radosti a nádeje vo svoj osobný úspech i v lepši svet, ktorý je aj vašou budúcnosťou.

Mons. František Tondra

Seminárske aktuality

10. 9. 2011

Bohoslovci sa do seminára vrátili skôr ako zvyčajne. Dôvodom bola inštalácia nášho nového diecézneho biskupa, ktorým sa stal doterajší pomocný biskup Štefan Sečka. Otec biskup vo svojej inauguračnej homilii nezabudol ani na kňazský seminár a sľubil, že „sa bude usilovať o čo najlepšiu prípravu budúcich kňazov.“ (pozri foto #1 na 1. strane)

17. 9. 2011

Pri príležitosti začiatku akademického roka sa v Katedrále sv. Martina konala svätá omša Veni Sancte. Celebroval ju spišský diecézny biskup Štefan Sečka. Po sv. omši boli v aule kňazského seminára imatrikulovaní študenti prvého ročníka. Tohto roku ich nastúpilo 13. (#2)

18. 9. 2011

Pri kaplnke sv. Kríža na Sivej Brade bola odpustová svätá omša, na ktorej sa zúčastnili aj bohoslovci. Celebroval ju nový generálny vikár Spišskej diecézy Anton Tyrol.

Zároveň v katedrále sv. Martina sa konalo Svetové stretnutie Spišiakov. Svätú omšu pre nich slúžil biskup Štefan Sečka. (#3)

28. 9. 2011

Diecézny biskup Štefan Sečka požehnal bohoslovcom štvrtého ročníka nové reverendy. Po svätej omši sa stretol so seminaristami a priblížil im niektoré svoje plány v službe pastiera diecézy. (#4)

2. 10. 2011

Bohoslovci každý rok putujú prvú októbrovú nedeľu na Mariánsku horu v Levoči. Mnohí putovali už od rána pešo zo Spišskej Kapituly. Svätú omšu v Bazilike Navštívenia Panny Márie celebroval spišský biskup Štefan Sečka. (#5)

7. 10. – 9. 10. 2011

Bohoslovci sa zúčastnili stretnutia seminaristov z ČR a SR na Velehrade. Zároveň strávili aj pekné chvíle vo farnosti Štípa pri Zlínene. (viac str. 44) (#6)

23. 10. 2011

V seminári bolo uvedenie do života a prezentácia knihy od Wandy Póltawskej s názvom „Príbeh priateľstva Karola Wojtylu a rodiny Póltawskej“. Prezentácie sa osobne zúčastnil manžel Dr. Póltawskej. (#7)

6. 11. 2011

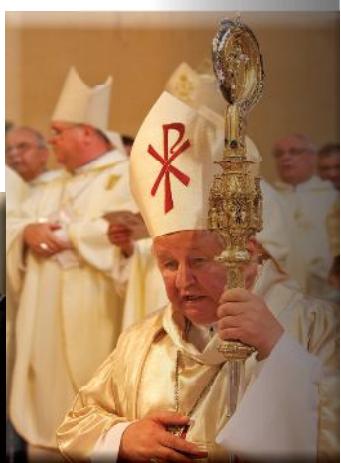
V aule sme si na spomienkovej akadémii pripomneli osobnosti kňazov Dr. Jána Čarnogurského, Františka Hádraha Drevenického, Jozefa Libora Mattošku, OFM a Paťa Ušáka Olivu.

9. 11. 2011

Sedem seminaristov zo štvrtého ročníka prialo ministerium lektorátu, ktoré im v Katedrále sv. Martina vyslúžil otec biskup Štefan Sečka. (#8)

Mons. Štefan Sečka

- 6. júl 1953** - narodený v Spiškom Štvrtku
6. jún 1976 - ordinovaný v Bratislave
Mons. Júliusom Gábrišom
15. október 1978 - kaplán v Spišskej Novej Vsi
1. október 1980 - kaplán v Dolnom Kubíne
1. marec 1984 - farský administrátor v Liptovských Revúcach
1. máj 1990 - vicerektor Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka
- odborný asistent na Teologickom inštitúte Cyrilometodskej boho sloveckej fakulty UK v Bratislave
9. jún 1992 - Monsignor (Kaplán Jeho Svätosti)
12. jún 1997 - licenciát z teológie na KUL v Lubline
4. máj 2000 - doktorát z teológie na CMBF UK v Bratislave a vedecko-akademická hodnosť PhD.
28. jún 2002 - menovaný za spišského pomocného biskupa s titulom cirkvi Sitskej
27. júl 2002 - konsekrovaný v Katedrále sv. Martina v Spišskom Podhradí
1. august 2002 - menovaný za generálneho vikára
23. október 2002 - predsedu Rady KBS pre pastoráciu v zdravotníctve a v SKCH
4. august 2011 - vymenovaný za spišského diecézneho biskupa
10. september 2011 - kánonicky prevzal úrad spišského diecézneho biskupa

"Kristov kríž nech nás zdokonalí"

„Chcem seminaristov dobre poznať“

Na spomienky zo seminára, či už z pozície bohoslovca alebo predstaveného, ale aj na plány do budúcnosti sme sa pýtali nášho nového diecézneho biskupa Mons. Štefana Sečku.

1. Otec biskup, kedy dozrelo Vaše rozhodnutie, dať si prihlášku do knazského seminára? Ako na to zareagovalo vaše okolie?

Túžbu stať sa knazom som mal od malička. Miništroval som, čítať lekcie, niekedy bolo potrebné zaskočiť za pána kostolníka, mňa to veľmi bavilo. Rozhodnutie podať prihlášku do seminára dozrelo po prvom ročníku na SVŠ. Kedže som bol recitátorom pri rôznych príležitostiach, niektorých to prekvapilo, ale väčšina v triede to vedela a sympatizovala.

2. Viacero knázov z tohto obdobia spomína na veľké prekážky, ktoré im kládla vtedajšia štátна moc. Zažili ste aj Vy nejaké problémy kvôli tomu, že ste sa hlasili na štúdium teológie?

Po podaní prihlášky sa v škole objavili ŠtB-áci, začali vyvíjať tlak na profesorov a triednu profesorku. Tu musím povedať, že ma podržali. Zastrájali sa, že mi nedajú zmaturovať.

3. Aké boli Vaše pocity, keď ste prvý krát prekročili bránu bratislavského seminára?

Bol som prvýkrát z domu, predtým som dochádzal denne do školy. A teraz dlhé odlúčenie od rodiny vo veľkomeste. Musím priznať, že ma pochytila clivota, ale v spoločenstve s polubratmi sa to dobre zvládalo.

4. Možno ste už mali o seminári nejaké predstavy. Prekvapilo alebo zaskočilo Vás niečo?

Mal som predstavy, do ktorých nás viedli starší bohoslovci. Vstávať zavčas ráno som bol zvyknutý, rád som sa modlil. Vtedy vypukla hladovka bohoslovcov, pretože niektorých chceli vylúčiť. Viem, že nám starší vraveli, keďže sme neboli v obraze, aby sme jedli. Jedli sme poskromne. Takú silu jednoty bohoslovcov som zažil prvýkrát, to ma milo prekvapilo.

5. Na čo sa Vám v seminári zvykalo najťažšie?

Neviem si na to spomenúť. Mne seminárny poriadok vypočoval. Bol čas na modlitbu, bol čas na štúdium, čas na oddych. Pre mňa bol seminárny poriadok návodom, ako zodpovedne zaobchádzať s časom, ktorý mám. A to platí dodnes,

aj keď ma už seminárny poriadok neviaže.

6. Ktoré predmety ste mali najradšej?

História, spôsob ktorým nám prednášal prof. Jozef Šátek a prof. Anton Bagin.

7. Utkvel Vám niekto z profesorov alebo predstavených obzvlášť v pamäti, na koho ešte aj dnes radi spomíname?

Z predstavených to bol predovšetkým P. Angelus Senáši OFM Cap, špirituál, ale aj jeho spolubrat Mons. František Žák a Mons. Imrich Polák. Z profesorov to bol prof. Štefan Dúbravec, prof. Jozef Vrablec, a ďalší...

8. Ako vplývala na život v seminári vtedajšia komunistická diktatúra? Máte aj nejakú osobnú skúsenosť?

Samozrejme, že mám. V r. 1973 som dostal napomenutie, že som sa dopustil disciplinárneho priestupku, pretože som sa nezúčastnil spomienkovej slávnosti z príležitosti 10. výročia smrti pápeža Jána XXIII. Vraj nám bolo oznámené, že pôjde o čisto cirkevnú spomienku. Je pravdou, že to bola aktivita kňazov v Pacem in Terris. Pozval nás k sebe a dalí sme písomné vyjadrenie k celej záležitosti vtedajšiemu spišskému ordinárovi ThDr. Jozefovi Ligošovi. Bolo nás osem. Pán vikár naše vysvetlenie prijal a ďalej sa v disciplinárnom konaní nepokračovalo.

9. Z vášho ročníka ste sa až štyria stali biskupmi (Galis, Orosch, Sečka, Šášik). Už vtedy ste vy štyria niečím vyčnievali? A ako si spomíname na ostatných spolužiakov?

Nemyslím, že by sme nejako vyčnievali. Každý z nás sa usiloval poctivo žiť svoj život bohoslovca. Aj pre mňa je to veľkým prekvapením, že je nás z ročníka toľko biskupov, ale to asi nie je vec našich predstáv, či spomienok, ale prejav Božej vôle a výzvy pre každého z nás.

10. V roku 1990 Vás otec biskup František povolal za vicerektora do kňazského seminára na Spiškej Kapitule. Prekvapilo Vás to?

Neprekvapilo, lebo ma otec František dopredu oslovil, čo na to povie. Ja som súhlasil a On mohol slobodne konať. Keď som súhlasil, nevedel som, čo všetko bude služba vicerektora obnášať.

11. Ako vicerektor – ekonóm ste sa priamo podieľali na obnovovaní seminára. Zároveň tu študovalo viac ako 300 bohoslovcov. Ako si spomíname na tieto časy?

Dodnes si kladiem otázku, ako sme to stihali. Rekonštrukcia seminára, bolo potrebné pripraviť materiál, nástroje, zorganizovať prácu, veď to boli okrem nedele a sviatkov aj tri autobusy brigádnikov a potom ešte vyučovanie... To všetko bolo každodenným chlebíčkom.

12. Vaše spomienky na bohoslovcov. Čím vás vedeli najviac potešiť a čím zarmútiť?

Vždy som sa tešíl, keď bohoslovci vnútorme prijali život v seminári ako cestu ku kňazstvu, nie ako nutné zlo.

13. Čo Vám služba v seminári dala, čo ste sa naučili?

Priniesla mi životnú skúsenosť: Bez Božieho požehnania, márne naše namáhania.

14. V roku 2002 ste sa stali pomocným biskupom, tohto roku diecéznym. Máte stále taký prehľad o bohoslovcoch ako kedysi?

Myslím si, že mám prehľad. Teraz trochu menší, lebo nie som v dennom kontakte.

15. Čo bude pre Vás ako biskupa prioritou vo vzťahu k seminaristom?

Skôr než ich vysvätim na kňazov, chcem ich dobre poznať.

16. Pri stretnutí s bohoslovcam ste im povedali, že sú súčasťou Vášho života. V prípade snáh o zlučovanie seminárov, budete sa zasadzovať za to, aby seminár na Spišskej Kapitule ostal?

Určite áno.

17. Čo nové by ste chceli vniest do života v seminári? Čo by ste odstránili?

Nie je to nové, ale určite potrebné. Aby zavláadol duch bratského spolunažívania.

18. Čo je podľa Vás najdôležitejšie v živote bohoslovca?

Vyjadril som to v deň Veni sancte: Majú mať mozole na dvoch miestach. Na kolenách a na zadnej časti tela. Modlitba, osobný vzťah s Pánom Ježišom a poznanie.

Lukáš Stolárik

Svätí

Pýtali sa raz malého chlapca na náboženstve, „Kto je to svätec?“. Pretože pár dni predtým bol na návšteve v kostole, kde videl namaľovaných svätých na farebných sklach a veľmi sa mu páčilo ako slnko svietilo cez tieto sklá, odpovedal na otázku nasledovne: „Ja to viem. Svätec je človek, cez ktorého svieti slnko!“

Táto jeho definícia veľmi dobre vyjadruje, o čo vo svätosti ide. Musíme byť priechodní pre Božie svetlo, pre Boha. To platí pre každého veriaceho, ale zvlášť pre kňaza, ktorý ako pastier svojho stáda by mal ísť ostatným príkladom a najviac svietiť všetkým navôkol.

Keď sv. Ján Bosko oznámil svojej mame úmysel stať sa kňazom, ona sa na neho s láskou usmiala, a potom s plnou vážnosťou dodala: „Janko, ale dobre si to rozmysli. Ak máš byť kňazom, tak len svätým kňazom, buď svätý kňaz alebo žiadny kňaz...“. Pretože len svätý kňaz urobí aj farníkov svätými. Prosme aj my o ducha svätosti zvlášť pre našich seminaristov a kňazov, aby sme tak spoločne mohli vytvárať jednu veľkú rodinu ľudí túžiacich po svätosti.

Karol Križian

Kanonizačný proces

Kanonizácia je úkon, ktorým Katolícka cirkev prehlasuje niektoré osoby za sväté a môžeme im vzdávať verejný kult. V takomto prípade ide o tzv. kanonizovanú svätošť, pretože svätými nie sú iba tí, ktorí sú blahorečení alebo svätorečení, ale každý človek žijúci v milosti posväčujúcej na tejto zemi, ako aj tie nekanonizované osoby, ktoré sa nachádzajú v Bozej sláve. Týmto aktom Cirkev nevytvára svätých, ale potvrzuje, že dotyčná osoba už bola počas života svätá a teraz sa nachádza v nebi.

História

Verejný kult uctievania svätých vznikol z úcty k mučeníkom (martyres). V prvnej Cirkvi mnohí kresťania zomreli mučeníckou smrťou pre vernosť ku Kristovi, čo sa chápalo ako najvyšší prejav lásky k Bohu. Preto kresťania boli presvedčení, že mučeníci okamžite zaujímajú svoje miesto v Božom kráľovstve. Po Milánskom edikte roku 313 prestalo verejné prenasledovanie kresťanov a počet mučeníkov sa znížil. Začali sa však uctievať i tie osoby, ktoré nezomreli mučeníckou smrťou, ale boli známe svojím príkladným nábožným životom alebo oplývali veľkou múdrošťou. Objavili sa tak noví svätci, ktorých nazvali vyznávačmi (confessores).

Spočiatku podstatným prvkom pre kult svätých bola iba povest svätosti (vox populi), ktorá bola častokrát spojená s prenesením (translatio) alebo vynesením (elevatio) ostatkov – relikvií svätca z hrobu do kostola. Postupne biskupi zasiahli do kultu svätých tak, že schválili verejnú úctu tejto osoby a dali súhlas na jeho exhumáciu a prenenie ostatkov.

Za prvú pápežskú kanonizáciu sa považuje výnos pápeža Jána XV. z roku 993 počas Lateránskej synody, ktorým schválil verejný kult sv. Udalrika z Augsburgu. Poslednú „biskupskú“ kanonizáciu vykonal Reimský arcibiskup Hugh de Boves v roku 1153, keď takto kanonizoval Waltera z Pontoise.

Pápež Alexander III. dekréтом Audivimus z roku 1171 rozhodol, že procesy kanonizácie budú rezervované iba pápežovi. Pre celú Cirkev to bolo nariadené Gregorom IX., ktorý to zahrnul do svojich Dekretálii z roku 1234. Pápež Sixtus V. bulou Immensa Aeterni Dei roku 1588 ustanovil Kongregáciu obradov a zveril do jej kompetencie aj prípady kanonizácie.

Súčasne s definitívnym aktom kanonizácie vznikali i nedefinitívne akty, ktoré môžeme nazvať beatifikácie. Miestny biskup alebo diecézna či provinčná synoda, sa rozhodla udeliť dovolenie uctievať osobu, hoci ešte nebolá kanonizovaná. Takýto

súhlas sa vzťahoval iba na určité územie alebo rehoľnú komunitu. Pápež Lev X. v roku 1515 aj beatifikáciu vyhlásil za rezervovanú pápežovi. Prvou takoto beatifikáciou bola beatifikácia sv. Františka Saleského roku 1662. Od 17. storočia sa beatifikácia považovala za samostatný právny inštitút, po ktorom nemusí nutne nasledovať kanonizácia (svätorečenie), avšak beatifikácia bola nevyhnutná ku kanonizácii.

V roku 1625 vydala Kongregácia inkvizície dekrét, v ktorom zakazovala preukazovať verejný kult osobám, ktoré neboli ešte beatifikované alebo kanonizované. Bula Urbana VIII. Caelestis Hierusalem cives z roku 1634 bola radikálnym zásahom do verejného kultu preukazovaným osobám, ktoré neboli beatifikované alebo kanonizované, lebo zavádzal proces dokazovania v rámci procesu kanonizácie, že kandidátovi na blahorečenie alebo svätorečenie sa nevzdáva verejný kult svätosti. Kult k danej osobe sa mohol preukazovať, ak trval už viac ako sto rokov do vydania tejto buly.

Kanonizačný proces sa podľa CIC 1917 delil na formálny a mimoriadny. Formálny sa skladal zo štyroch etáp: informatívne skúmanie na úrovni diecézy, predstavenie kauzy na Kongregáciu, apoštolské skúmanie a definitívny súd. Mimoriadny proces bol len oficiálnym vyhlásením pápeža, že daná osoba je svätá. Týka sa to však len tých osôb, ktoré splňajú požiadavky dekrétov Urbana VIII.

Pápež Pavol VI. rozdelil Kongregáciu obradov na dve kongregácie, a tak vznikla Kongregácia pre kauzy svätých. Kanonizačné procesy sa v súčasnosti riadia bulou Divinus perfectionis Magister Jána Pavla II. z roku 1983, doplnenými o ďalšie pápežské dokumenty, Kódexom kánonického práva z roku 1983 a Vnútorným poriadkom Kongregácie. V roku 2007 novelizoval Benedikt XVI. kanonizačný proces inštrukciou Sanctorum Mater.

Súčasný proces kanonizácie

Východiskom pre proces kanonizácie je vždy povest' svätosti, čiže presvedčenie prevažnej časti veriacich o mučeníctve alebo hrdinských čnostiach a zázrakoch konkrétnej osoby. Okrem povesti rozhoduje o kanonizácii aj tzv. vhodnosť konkrétnu osobu blahorečiť alebo svätorečiť v konkrétnom čase. O tejto vhodnosti rozhoduje Svätá stolica prostredníctvom Štátneho sekretariátu. Konečné rozhodnutie však vždy prináleží pápežovi.

Proces sa môže začať najmenej 5 rokov po smrti kandidáta a najneskôr do 30 rokov. Ak sa to nestane v tomto časovom rozpäti, musí sa to zdôvodniť Kongregáciu. Za začatie procesu je zodpovedný biskup tej diecézy, na ktorej území kandidát zomrel. Ten, kto má záujem a znáša ťachu nákladov potrebných pre proces, sa nazýva aktor. Môže to byť fyzická osoba, ale je lepšie, ak je to osoba právnická (napr. diecéza, rehoľa a pod.). Aktor však môže konáť jedine prostredníctvom postulátora, ktorého ustanovuje aktor a schvaľuje diecézny biskup. Postulátor predloží žiadosť o blahorečenie kompetentnému diecéznemu biskupovi, ktorý si vyžiada stanovisko ostatných biskupov a nihil obstat.

Kongregácie pre kauzy svätých. Ak Kongregácia udelí *nihil obstat*, kandidátovi sa priznáva titul Boží služobník. Potom biskup ustanoví svojho delegáta, notára a promóторa spravodlivosti.

Dôkazy predkladá postulátor delegátovi biskupa, ktorý všetko starostlivo archivuje a zaznamenáva, vypočúva svedkov a zbiera dokumenty. K tomu pomáha ešte komisia historikov a teológov, prípadne aj lekárov. Skúma sa tiež, či sa nevzdáva kandidátovi verejný kult svätosti (podľa dekrétov Urbana VIII.). Promotor spravodlivosti dohliada na dodržiavanie zákonnosti v procese a musí byť pozývaný ku každému dôkazu, ktorý prehodnocuje. Postulátor sa musí rozhodnúť, či pôjde cestou dokazovania mučeníctva (*super martyrio*) alebo cestou dokazovania heroických čností (*super virtutibus*).

Pre kánonické dokádzanie mučeníctva sa musia v rámci procesu beatifikácie identifikovať štyri konštitutívne prvky: prenasledovateľ, mučenik, smrť a jej príčina.

Prenasledovateľom je fyzická osoba alebo systém, ideológia, ktorá je odlišná od mučenika. To znamená, že prenasledovateľ a mučenik nemôže byť tá istá osoba (napr. panna, ktorá by sa sama zabila pri obrane svojho panenstva, aby nebola zneuctená, by nemohla byť kanonizovaná). Za mučeníkov sa pokladajú nie len tí, ktorí boli materiálne usmrtení pre Krista, ale aj ti, ktorí fyzické a psychické utrpenie prežili a umreli neskôr, ale na následky spôsobeného utrpenia.

Menej často sa postupuje na dosiahnutie kanonizovanej svätosti cestou dokazovania heroických čností. Základnými sú teologické čnosti (viera, nádej a láska), morálne čnosti (múdrost, spravodlivosť, miernosť, statočnosť) a od obidvoch môžu byť odvodené ešte iné čnosti. Dôležitá je definícia heroickej čnosti od Prospera Lambertiniho: musí byť praktizovaná *expedita* (ochotne), *prompte* (ihned), *delectabiliter* (radostne) et *supra humanan modum* (heroicky, priam nadľudsky).

Proces dokazovania zázraku sa vedie nezávisle od procesu o mučeníctve alebo o hrdinských čnostiach, pričom sa rozlišuje *miraculum quoad substantiam* (zázrak absolútne presahujúci možnosti prírody) a *miraculum quoad modum* (presahujúci možnosti prírody, avšak len svojím spôsobom ako napr. okamžité uzdravenie). Zázraky sa chápú ako potvrde-

nie nebies o svätosti konkrétnej osoby. Z odborného hľadiska, napr. medicíny, ide skôr o konštatovanie, že určitý skutok alebo jav nedokáže vysvetliť. V procese najviac zavážia svedkovia de visu (očiti svedkovia), ale aj svedkovia, ktorí to počuli od tých, čo to videli. V prípade dokázaného mučeníctva podľa súčasnej legislatívy môže Svätý otec udeliť díšpenz od zázraku. V prípade dokázaných heroických čností sa vyžaduje aspoň jeden zázrak na beatifikáciu a ďalšie dva, ktoré sa stali po beatifikácii, na kanonizáciu.

Po ukončení procesu potrebné zozbierané materiály preložiť do jazyka užívaného kongregáciou a v dvoch exemplároch dopraviť na Kongregáciu pre kauzy svätých. Pod vedením podsekretára Kongregácie vykonajú kompetentní pracovníci skúmanie, či diecézna fáza procesu bola urobená správne. Následne sa kauza postúpi na riadny kongres kongregácie, ktorý rozhodne o pridelení relátora. Postulátor najneskôr v tejto fáze vymenuje relátorovi pomocníka, s ktorým bude relátor spolupracovať pri vypracovaní tzv. Positio, hoci ním môže byť i sám postulátor. Počas tejto fázy sa riešia aj všetky nedostatky a nejasnosti v merite mučeníctva, hrdinských čností alebo zázraku. Napokon Positio sa postúpi na riadny kongres kongregácie, ktorý spis pridelí 9 teológom, ktorým predsedá promotor viery.

Promotor fidei (promotor viery) bol kedysi označovaný aj ako „advocatus diaboli – diablov advokát“, ktorý mal za úlohu argumentovať proti kanonizácii kandidáta. Pápež Ján Pavol II. však roku 1983 úplne pozmenil jeho úlohu. V súčasnosti predsedá kongresu kongregácie.

Úlohou kongresu je vypracovať odborný posudok a dať odpoved' na otázkou ohľadom mučeníctva, hrdinských čností a zázraku. Odpovede sú iba tri: affirmative (bolo to dokázané), negative (nebolo to dokázané), suspensive (zastavené s požiadavkou doplniť dôkazy). Ak dve tretiny z 9 teológov dajú stanovisko affirmative, kauza postupuje na posúdenie kardinálom a biskupom, ktorí sú členmi zboru. Oni sa schádzajú dvakrát do mesiaca. Ak je ich úsudok priaznivý, prefekt Kongregácie dá definitívne odporúčanie Svätému otcovi, ktorý definitívne o veci rozhodne.

Ak Svätý otec vyhlási u Božieho sluhu hrdinské čnosti alebo mučeníctvo, kandidát dostane titul ctihoný. Ale nemá nárok na žiadne prejavy kultu, ani sviatku, ani titul kostola. Do blahorečenia zostáva ešte potvrdenie zázrakov na prihovor kandidáta. Až potom pápež vydá povolenie verejného kultu a kandidát dostáva titul blahoslavený. Napokon, na sväturečenie sú potrebné dva fyzické zázraky, ktoré sa udiali po beatifikácii. Pápež potom osobne vyhlási blahoslaveného za svätého a zapíše ho do zoznamu kanonizovaných svätcov Katolíckej cirkvi.

Z teologického hľadiska pri blahorečení nejde o neomylný výrok pápeža, ale o zapísanie osoby do zoznamu blahoslavených a o povolenie verejného kultu obmedzeného na nejaké územie či rehoľu. Kým sväturečenie sa už považuje za neomylný výrok pápeža ako učiteľa viery a ide tu nie o povolenie verejného kultu, ale o jeho nariadenie pre celú Cirkву.

Ján Pavol II. počas svojho 27-ročného pontifikátu vyhlásil za svätých 482 a za blahoslavených 1341 ľudí. Po nástupe pápeža Benedikta XVI. sa počet nových blahoslavených a svätých znížil a súčasný pápež zároveň prestal vyhlasovať nových blahoslavených osobne. Túto úlohu zveril prefektovi Kongregácie pre kauzy svätých a ponechal si len vyhlasovanie nových svätých. Toto nové pravidlo porušil len dva razy, keď blahorečil počas návštevy britských ostrovov kardinála Johna Henryho Newmana a v máji aj svojho predchodcu.

Štrnásť pomocníkov v núdzi

Kult štrnástich pomocníkov v núdzi sa rovinul v 13. až 15. storočí. Európa bola v tomto období silno kresťanská a vznikali nové mestá. Ľudia však masovo umierali, lebo nebola ešte rozvinutá medicína. Tak vznikali rôzne epidémie – mor, cholera (čierna smrť). Ľudia boli aj preto veľmi nábožní a veľmi si ctili Boha a svätých. Hoci sú životopisy týchto svätých pomocníkov silno legendárne, poukazujú na veľkú dôveru veriacich, ktorá aj dnes nám môže byť príkladom.

Sv. Katarína Alexandrijská, panna a mučenica

Pochádzala z Alexandrie. Bola pekná, vzdelaná a bohatá. Bola však aj pyšná a odmietala svojich nápadníkov. Neskôr spoznala svoju pýchu a stala sa pokornou. Presviedčala cisára Máxima aby sa stal kresťanom. Cisár za ňou poslal 50 filozofov, ktorí ju mali presvedčiť aby sa vzdala kresťanstva. Katarína svojou múdrostou týchto filozofov obrátila. Znázorňuje sa s polámaným kolesom. Pod horou Sinaj sa v pravoslávnom kláštore nachádzajú jej relikvie. V minulosti bola patrónkou baníkov. Dnes je patrónkou filozofov, železničiarov a teologickej škôl. Jej liturgická spomienka sa slávi 25. novembra.

Sv. Barbora, panna a mučenica

Jej domovom bola Nikomédia (dnešné mesto Izmid v Turecku). Jej bohatý otec Dioskurus ju chcel dať zamurovať do veže, aby sa nemohla stretnúť s kresťanmi a byť pokrstená. Podľa legendy mu poviedala, aby do veže nedal dve okná ale tri - ku cti Boha Otca, ku cti Boha Syna a ku cti Boha Ducha Svätého. Otec ju po jej požiadavke chcel zbiť. Pod Barborou sa však rozoštúpila skala a tak ju zem uchránila pred bitkou. Znázorňuje sa s vežou. Uctieva sa ako patrónka baníkov, rizikových povolaní a pomocníčka v hodine smrti. Jej socha sa nachádza aj v tuneli Branisko. V predkonciliovom kalendári bola jej spomienka 4. decembra.

Sv. Juraj, mučeník

Pochádzal z Kapadócie. Bol vojakomatriubúnom v rímskom vojsku. Pri prenasledovaní kresťanov počas panovania cisára Diokleciána zabil draka, ktorý ohrozoval mesto. Po tomto víťazstve sa dalo pokristiť 15 000 ľudí. Zomrel mučenickou smrťou. Je znázorňovaný ako bojuje s drakom, ktorý symbolizuje zlo a diabla. Bol patrónom rytierov a koní. Jeho spomienka sa slávi 24. apríla.

Sv. Blažej, biskup a mučenik

Bol zo Sebasty v Arménsku. Podľa tradície sv. Blažej zachránil svojim požehnaním pred smrťou chlapca, ktorému uviazla košť v hrdle. Je patrónom pri bolestiach hrdla. V deň jeho liturgickej spomienky 3. februára, sa udeľuje svätoblažejské požehnanie.

Sv. Margita Antiochijská, panna a mučenica

Pochádzala z bohatej rodiny. Kvôre ju priviedla jej pestúnska. Odmietať žiadosť o ruku od mladého Olibria, ktorý južadal aby sa zriekla aj kresťanstva. Preto bola väznená a umučená. Vo väzení pomocou sv. Kríža porazila diabla, ktorý ju zvádzal na hriech. Jej atribútom je diabol alebo drak pri nohách a kríž v ruke. Je patrónkou pri pôrode. V pokoncilovom kalendári sa jej spomienka nenachádza ale na miestach, kde je jej zasvätený kostol sa slávi spomienka 13. júla.

Sv. Krištof, mučeník

Narodil sa v Kanáne. Jeho pôvodné meno bolo Reprobus. V mladosti hľadal najväčšieho panovníka sveta a chcel mu slúžiť. Narazil na pustovníka, ktorý mu poradil, aby cez rieku prenášal pocestných (bol vysoký a ľahký). Raz prišlo k nemu malé dieťa, ktoré však po vyložení na plecia bolo veľmi ťažké. Po prenesení na druhú stranu sa opýtal dieťaťa: „Kto si?“. Dieťa mu odpovedalo: „Ja som ten najmocnejší Pán, ja som božskou osobou a mám v rukách celý svet.“ Potom si zmenil meno na Christophorus (nositeľ Krista). Zomrel okolo roku 250. V mnohých kostoloch je znázornený na vonkajších freskách. Panovalo presvedčenie, že sa celý deň nestane nič tomu, kto sa ráno s vierou pozrie na obraz sv. Krištafa a poprosí ho o pomoc a ochranu. Je ochrancom automobilov a šoférov. Jeho sviatok sa v minulosti slávil 24. júla. V dnešnom kalendári sa už jeho liturgická spomienka nenachádza.

Sv. Krištof

Sv. Cyriak, mučeník

Bol arcidiakonom pápeža Marcelina. Počas prenasledovania za vlády cisára Diokleciána bol vo väzení, kde od posadnutosti zlým duchom oslobođil cisárovu dcéru Artémiu. Je zobrazovaný s dievčaťom a je ochrancom pred posadnutosťou zlým duchom. V predkoncilovom kalendári sa jeho spomienka slávila 8. augusta.

Sv. Dionýz, biskup a mučeník

Bol prvým biskupom Paríža. V roku 285 bol sťatý mečom. Podľa legendy si jeho mŕtve telo samo nieslo hlavu s biskupsou mitrou na miesto pohrebu. Nad jeho hrobom ľudia postavili kaplnku a neskôr tam vzniklo opátstvo sv. Dionýza. Je patrónom pri bolestiach hlavy. Jeho liturgická spomienka sa slávi 9. októbra.

Sv. Vít, mučeník

Pochádzal z bohatej patricijskej rodiny. K viere ho priviedla dojka. Zomrel ako 7-ročný počas Diokleciánovho prenasledovania. Pred smrťou uzdravil Diokleciánovho syna a dvoch chlapcov z epilepsie, ktorá sa niekedy preto aj volala tanec sv. Víta. Znázorňuje sa ako mladý chlapec oblečený v bohatom odevе, s kráľovskými insigniami a s palmou. Je ochrancom pred epilepsiou. Jeho spomienka sa slávi 15. júna hlavne v Českej republike.

Sv. Egídius, opát

Pochádzal z Atén. Utiahol sa do jaskyne vo francúzskych horách, kde k nemu chodila laň, ktorú chcel kráľ. Keďže jeho lovci ju neulovili, sám kráľ sa vybral k jaskyni. Pri love netrafil laň, ale Egídia. Kráľ sa mu ospravedlnil a splnil mu pranie, aby sa v Saint Gilles vybudoval kláštor. Po čase tam vzniklo opátstvo a prvým opátom sa stal práve sv. Egídius. Zomrel v roku 720. Je pomocníkom pri ľažkej spovedi. V ikonografii je znázorňovaný v kniezskom rúchu s opátskou mitrou, s opátskou berlou a s laňou pri nohách. V predkonciliovom kalendári sa slávila jeho spomienka 1. septembra.

Sv. Pantaleon, mučeník

K viere ho viedla jeho kresťanská matka. Dobre poznal liečivé bylinky, pomáhal chorým a bol osobným lekárom cisára Maximíána. Zomrel mučeníckou smrťou roku 305, lebo cisárovej manželke rozprával o kresťanstve. Je pomocníkom pri nevyliečiteľných chorobách. Znázorňuje sa v rímskom rúchu s liekmi a s palmou. V predkonciliovom kalendári bola jeho liturgická spomienka 27. júla.

Sv. Agácius, mučeník

Pochádzal z Kapadócie. Bol dôstojníkom v rímskej armáde. Po prijatí kresťanstva bol mučený – tŕním rozdriapali jeho telo a ukrižovali ho. Zomrel ako 25 ročný v roku 303. Je ochrancom pred chorobami a patrónom dobrej smrti. Znázorňuje sa v dôstojníckom rúchu s krížom a tŕním. V predkonciliovom kalendári sa jeho liturgická spomienka slávila 22. júna.

Sv. Eustach, mučeník

Narodil sa do bohatej rodiny. Raz prilove zbadal kríž medzi parohami jeleňa. Odvtedy sastal kresťanom. Zomrel v Ríme upálením okolo roku 118. Bol patrónom rytierov. Znázorňuje sa ako rytier v blízkosti jeleňa, ktorý má na hlave medzi parohami kríž. V predkonciliovom kalendári sa jeho spomienka slávila 20. septembra. Niektorí si ho mylia so sv. Hubertom.

Sv. Erazmus, biskup a mučeník

Pochádzal z Antiochie. Pri mučení mu kati rozvítali vnútornosti. Zomrel vo Formii v Taliansku. Bol ochrancom pri bolestiach brucha. Zobrazuje sa v biskupskom rúchu a v prítomnosti katov, ktorí mu naviazkom vyťahujú vnútornosti. V predkonciliovom kalendári sa jeho spomienka slávila 2. júna.

Tomáš Tomusko

Premena života

Si v kostole. Modliš sa. V tichu... pokoji... Cez okno s mozaikou svätého Františka preniká farebné svetlo. Ono dotvára posvätnú atmosféru. Je to pravé miesto na stretnutie s Bohom. Aj keď... Vidíš množstvo sôch a obrazov svätých – Márie Magdalény, Pavla, Lukáša, Filipa, Cyrila i Metoda, Lucie, Cecílie... A Bohostánok naboku.... Áno, na úctivom mieste... A predsa – tolko sôch, obrazov svätých... niektoré i v životnej veľkosti... a svätostánok taký maličký... Akoby ľudia zabudli, že Boh je nad všetkým... Akoby si uctievali všetkých tých svätých a na Boha zabúdali...

„Sú krásne, že?“ ozve sa zrazu vedľa teba akýsi hlas.

„Prosím?“ obzrieš sa a zbadáš vedľa seba kľačať zavalitého mnícha s tonzúrou na hlove a ružencom v ruke.

„Tie sochy... sú krásne, podte bližšie, niečo vám ukážem...“

Si ešte stále prekvapený z toho, ako sa tam dostał, ale i tak vstaneš a ideš za ním. Prídeš bližšie k sochám a čo nevidíš. Pri každej je reliktiár a v ňom reliktia presne toho svätého, ktorého vyobrazuje daná socha.

„Neviem,“ pokrútiš hlavou, „prečo sú z toho všetci takí nadšení... Ved’ oni boli iba ľudia. Nemala by sa na prvom mieste vzdávať úcta Bohu? Nemali by sme Jemu adresovať naše modlitby?“

„Máš pravdu,“ zasmeje sa mních, „klaniame sa výlučne Bohu. Kult, ktorý mu vzdávame sa volá KULT LATRIE. Ak však nejakú modlitbu adresujeme niektorému svätému, to neznamená, že by sme toho človeka dávali na roveň Bohu. Ale ide o to – ak je niekto vyhlásený za svätého – to znamená, že Cirkev uznala, že je v Nebi a môže vidieť Boha z tváre do tváre. A teraz – keď sa modliš k svätému, tým ho prosiš, aby sa za Tvoj úmysel prihovoril u Boha. Tak sa už za tú vec modlite dvaja: ty a svätý, o ktorého príhovor prosiš. Navyše mu tým vzdávaš úctu, ako Božiemu stvoreniu. Kult k svätým nie je LATRIA – klaňanie sa, ale voláme ho DULIA – vzdávanie úcty.“

„Hm,“ zamyslíš sa, „to dáva zmysel. Ale čo tie sochy? A reliktie? Nie je to, akoby sme vzdávali úctu niečomu mŕtvemu? Ved’ duše svätých sú v Nebi, nie v mŕtvom tele.“

„Odpoviem ti otázkou: Čo je napísané v Biblii, kto stvoril človeka?“

„No predsa Boh.“

„A vieš, ako je opisané stvorenie človeka?“

„Vtedy Pán, Boh, utvoril z hliny zeme človeka a vdýhol do jeho nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou.“ (Gn2,7)

„Presne – to znamená, že Boh stvoril nielen dušu, ale i telo. A ako je každý umelec, staviteľ, či majster šťastný, keď si vázia jeho dielo, pretože je to prejav úcty k nemu a k jeho práci, tak je úcta k človeku – prejavom úcty k Božiemu dielu. A to je cieľ. Nejde o zbožšťovanie neživých predmetov, ale úcta ku svätým nás má priviesť k úcte k Bohu, Stvoriteľovi.“

„No dobre,“ povieš si, „ale potom úcta ku každému mŕtvemu by mala mať takú váhu. A vlastne úcta ku celému stvorenstvu ako takému, pretože Boh stvoril celý svet.“

„Hej, ku všetkému máme mať úctu a k ľuďom zvlášť, či živým, alebo zosnulým, pretože nás všetkých stvoril Boh. Ale špeciálne je to pri svätých, keďže tí sú už oslávení v Nebi.“

„Počkať! Ale v Nebi je predsa ich duša. Ich telo – je tu na Zemi.“

„Vysvetlím: Hovoril som, že svätým vzdávame kult dulia. Je tak?“

„Áno.“

„Nuž a tento kult môže byť absolútny, alebo relativny. Absolútny je vtedy, keď sa modlíme priamo k svätému. Relativny je keď uctievame sochy, obrazy i relikvie svätých. Znamená to, že nie samotnej soche, či obrazu, vzdávame úctu, ale tento obraz, socha, či relikvia nám pri-pomína toho svätcu a teda úcta, ktorú vzdávame im – patrí svätým.“

„To je zaujímavé. Ale aký je teda rozdiel medzi úctou k obrazu a úctou k relikvi.“

„Pod' za mnou, niečo ti ukážem.“

Vydete pred kostol, obídete ho a dostanete sa do záhrady. Je tam množstvo nádherných kvetov a šípových kríkov. Prídeť k jednému z nich, čo sa nachádza pri mure. Mnich si čupne, odhrnie vetvy a spýta sa fa: „Čo tam vidiš?“

Zahľadíš sa medzi vetvy a zbadáš tam obrovskú zelenú húsenicu.

„Fuj, húsenica,“ zamračíš sa.

„Presne tak. Čo si myslíš, prečo Boh stvoril i niečo také, ako je húsenica?“

„Neviem,“ odpovedáš.

„Húsenica nie je pekný tvor. Žije preto, aby žrala a tučnela. Mnohé z nich sa stanú potravou pre vtáky, či iné hmyzožravce. Ale ak húsenica prežije dosť dlho – tak sa raz s rhou niečo stane. Zakukli sa. Potom je v stave, keď je akoby mŕtva. Uzavretá, nehýbe sa... Až raz sa z tejto kukly vykľuje motýl,“ chytí niečo vo vzduchu a ukáže ti na dlani nádherného, farebného mo-týla.

„To znamená, že z najškaredšieho tvora sa stane ten najkrajší.“

„Áno – a my ľudia sme tiež také húsenice. Teraz žijeme v boji s pokušeniami a hriechmi. Príde čas, keď zomrieme. Vtedy bude truhla našou kuklou. No keďže Boh stvoril človeka ako jednotu tela i duše, znamená to, že na rozdiel od sochy, naše telo bude mať tiež účasť na Ne-beskej sláve. A to tak, že až na konci vekov príde Pán, naše telo bude vzkriesené a oslávené.“

„Ako sa z húsenice stane motýl, tak sa naše smrteľné telo zmení na telo oslávené.“

„Presne tak. A u svätých s istotou vieme, že ich telo nebude vzkriesené pre zatratenie, ale pre večný život. A vari nepatri úcta tomu, čo bude oslávené, hoci teraz je ešte v stave mŕtveho?“

„No jasné,“ buchneš si po čele, „úcta k relikviám je úcta k svätému, komu patria a zároveň nám to priporúča, nielen že Boh stvoril tento svet a dal život i tomu svätcovi, ale i to, že Boh nás všetkých vykúpil – a ten svätý bude oslávený vďaka Božiemu vykupiteľskému dielu. Teda Boh stvoril, spasil i posvätil!“

Obzrieš sa, no mnicha už nevidiš. Tam, kde pred chvíľkou stál sa v tráve čosi leskne. Zdvihneš to. Je to malý relikviár.

„Haló!“ voláš.

Nik ti neodpovedá.

„Komu by tak mohol ten relikviár patriť?“ skrsne v tebe otázka.

Otvoríš ho a čítaš: „ St Thomas Aquinas.“

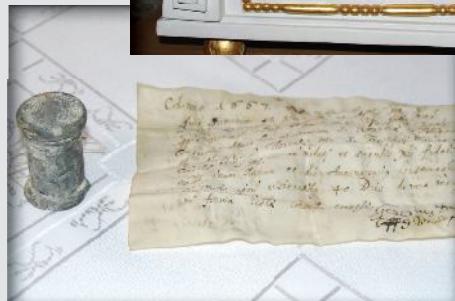
Vladimír Malec

*Relikvia sv. Tomáša Akvinského
na Spišskej Kapitule*

Relikvie v Spišskej Kapitule

Katolícka Cirkev už od počiatku mala vo veľkej úcte sväte relikvie, čiže telesné pozostatky svätcov a svätcí. Kresťania ostatky svätcov starostlivo zbierali, uchovávali a konali nad nimi bohoslužby. Mnohí veriaci, predovšetkým zámožní zberatelia, ale tiež biskupi či mestá, sa snažili získať relikvie svätcov a vynakladali na to nemalé úsilie a prostriedky. V dejinách sa v súvislosti s horlivou úctou k svätým relikviám stretávame aj s negatívnymi javmi. Ostatky svätcov sa neraz získavali aj prostredníctvom násilia alebo za peniaze, stávali sa predmetom obchodovania a mnohokrát boli fašované, aby mohli byť predávané ako pravé relikvie. Cirkev takéto konanie samozrejme odsudzovala a zakazovala.

Lebka sv.
Juraja

Relikvia sv. Cyrila v reliktérii typu monštrancie

Vľavo - relikvia sv. Rozále z rovnomennej kaplnky na Pažici, Vpravo - potvrdenie o pravosti relikvie vydané spišským prepoštom Jurajom Barsonym z roku 1664

Na uchovávanie relikvií a ich ochranu sa zhotovovali špeciálne schránky – reliktériá. Poväčšine to boli veľmi skvostné a umelecky hodnotné predmety a dnes majú vysokú umeleckú – historickú hodnotu. Na druhej strane, práve kvôli tomu sa reliktériá v minulosti neraz stali predmetom krádeží, drancovania a znehodnotenia.

V Spišskej Kapitule sa nachádza viacero typov reliktériov. Na výstavene k verejnej úcte slúžia predovšetkým skrinkové reliktériá a reliktériá typu monštrancie. Monštranciové reliktériá zo zásady svojou veľkosťou nesmeli prevyšovať monštrancie na Oltárnu sviatosť. Väčšina relikvií je však uložená v tzv. monile. Sú to malé oválne reliktériá o priemere pár centimetrov, zhotovené z kovu a skla (honosnejšie z horského

kryštálu), pripomínajúce medailóny, ktoré slúžili k osobnej úcte. Relikvie v Spišskej Kapitule sú poväčšine primárne. To znamená, že pochádzajú z telesných ostatkov svätých. V stredoveku iné druhy relikvií ani nebolí prípustné. Viacero vzácnych relikvií, o ktorých vieme, že sa tu nachádzali (ako napr. trň z trňovej koruny), sú žiaľ dnes stratené.

Sväte relikvie vystavené v Katedrále sv. Martina k verejnej úcte

V katedrálnom chráme sv. Martina, v Kaplnke Zápoľských si môžu veriaci všimnúť súbor štyroch relikviárov, ktoré sú umiestnené na pravej strane vedľa oltára (obr. hore). Ide o barokové drevené relikviáre skrinkového typu v tvare vysokého tenkého ihlana bielej farby so zlatou výzdobou. Pozostávajú z dvoch časťí. V dolnej časti sú na vankúšikoch položené vzácné relikvie – lebka sv. Margity Antiochijskej, lebka sv. Juraja, lebka jednej z

11 000 svätých panien a kosti neznámeho svätého mučeníka. Ostatky svätcov sú zabalené v bielom flóre a je možné ich vidieť cez sklenené dvierka. Druhú časť relikviára tvoria nadstavce v spomínanom tvare ihlana. V každom z týchto nadstavcov sú uložené kosti neznámych svätých mučeníkov, ktoré je takisto možné vidieť cez presklený časť. V tomto prípade sú poznatky odborníkov ohľadom pôvodu relikvií konkrétniejsie, než v prípade relikvie sv. Martina. Vzácne lebky sv. Juraja a sv. Margity Antiochijskej daroval vtedajšiemu kolegiátnemu chrámu uhorský kráľ Ondrej II., ktorý si ich priniesol z križiackej výpravy v roku 1217. Lebka jednej z 11 000 svätých panien pochádza zrejme z nemeckých oblastí, kde bolo stredisko kultu týchto svätcov spojeného s úctou k sv. Uršuli. Na Spiš sa mohla dostať prostredníctvom osoby prvého známeho spišského prepošta Adolfa, ktorý bol nemeckého pôvodu a do Uhorska prišiel v sprievode kráľovnej Gertrúdy, manželky spomínaného kráľa Ondreja II.

Významnou relikviou, ktorá sa nachádza v Katedrále sv. Martina, je tiež relikvia sv. Jána Nepomuckého, patróna knazského seminára a tiež rožňavskej diecézy, ktorej seminaristi študujú v spišskom seminári. Uložená je v podstavci relikviárového kríza, ktorý je dnes umiestnený na Oltári sv. Michala archanjela a je možné ju vidieť z prednej strany cez presklený otvor (obr. naľavo).

Najmladšou relikviou v spišskej katedrále je relikvia krvi bl. Jána Pavla II., ktorú daroval katedrále sv. Martina krakovský arcibiskup kardinál Stanislaw Dziwisz. Slávnostné predstavenie relikvie, uloženej v monštrancii, sa konalo z príležitosti oslavy životného jubilea dnes už emeritného biskupa Františka Tondru dňa 4. júna 2011.

Zhora: Stuha Panny Márie,
sv. Peter a Pavol,
sv. Ján apoštol

Ostatné relikvie v Spiškej Kapitule

Najväčšiu pozornosť si iste zaslúži hlavný patrón katedrály a celej diecézy sv. Martin. V Spiškej Kapitule sa nachádza relikvia tohto svätcu, je však veľmi obtiažne určiť jej pôvod ani súvislosti ohľadom osôb, ktoré ju sem mohli priniesť a času, kedy sa tak stalo. Dnes ešte nevieme spoľahlivo povedať, ako sa na Spiš dostala úcta k sv. Martinovi. Ohľadom tejto problematiky existujú viaceré hypotézy. Jednou z nich je možné rozšírenie prostredníctvom rádu benediktínov, ktorí mohli mať postavený svoj kláštor v nedalekej lokalite Pažica vedľa dnešnej Spiškej Kapituly. Benediktíni mali sv. Martina vo veľkej úcte, a tak by snáď od nich mohli pochádzať ostatky tohto svätcu na Kapitule. Prítomnosť benediktínov na Pažici však nie je bezpečne dokázaná, a preto ostáva táto možnosť len v rovine hypotézy. Podľa druhého názoru bola úcta k sv. Martinovi v stredovekom Uhorsku dostatočne rozšírená nezávisle od činnosti benediktínov, pretože išlo o významného svätcu, ktorý sa dokonca aj narodil v Panónii, niekdajšej rímskej provincii, ktorá sa o niekoľko storočí stala súčasťou uhorského kráľovstva.

Okrem relikvií, ktoré sú vystavené k verejnej úcte v Katedrále sv. Martina, sú v Spiškej Kapitule uchovávané aj mnohé iné vzácne relikvie svätých od najstarších dôb až po nedávnu minulosť. Ich pôvod je však vo väčšine prípadov neznámy, a preto sa môžu historici len domnievať o ich cestách a okolnostiach, za ktorých sa dostali na Spiš. Tieto sväté ostatky sú v prevažnej mieri uložené v reliktiároch typu monile. Najvzácnejšou z relikvií v Spiškej Kapitule je nepochybne úlomok z Kristovho križa (obr. dole). O jeho pôvode vieme nateraz bližšie len toľko, že spolu s ďalšími šiestimi relikviami tvoril dar, ktorý daroval Spiškej Kapitule zrejme niekto z cisárskeho rodu Habsburgovcov. V poradí druhou najvzácnejšou relikviou je zaiste časť stuhy Panny Márie. Ďalšimi významnými sú relikvie svätých apoštolov Petra a Pavla, tiež evanjelistu sv. Jána i prvého mučeníka sv. Štefana. Jeden súbor tvoria ostatky veľkých cirkevných otcov – sv. Augustína, Ambróza, Atanáza, Hieronyma, Bazila Veľkého i Gregora Naciánskeho, ale tiež sú pri nich aj mladší ušitelia cirkvi ako sv. Tomáš Akvinský a sv. Bonaventúra. Veľký súbor je uložený vo väčšom monile, pozostávajúcom z dvoch časti spojených pántom. V druhej časti tohto reliktiára sú relikvie všetkých štrnásťich pomocníkov v núdzi (viac na str. 16). Ostatky niektorých svätcov, menovite sv. Augustína, Ambróza, Hieronyma a Gregora, mohol na Spiš priniesť z Ríma spišský prepošt Matej, ktorý sem prišiel v roku 1240 s delegáciou z Uhorska.

Spišská Kapitula tiež vlastní vzácnu relikviu sv. Cyrila, apoštola Slovanov. Relikviár je typu monštrancie, barokový, zhotovený z pozlátenej mosadze. V hornej časti monštrancie je umiestnený oválny relikviár, ktorý zdobia farebné kamene, vsadené okolo neho. Ostatky sv. Cyrila, nachádzajúce sa v Nitre, teda rozhodne nie sú jedinou relikviou tohto svätcu na Slovensku.

Poklad relikvií v Spišskej Kapitule tvorí omnoho väčší počet ostatkov svätcov, než ponúka tento článok, avšak z praktických dôvodov však nie je možné vymenovať všetky. Spomenút treba aspoň relikvie takých velikánov Cirkvi, akými boli sv. Justin (obr. hore), sv. Tomáš Akvinský, sv. Dominik, sv. Filip Neri, sv. Ján z Kríza, sv. Karol Boromejský, sv. František Saleský či sv. Alfonz Maria de Ligouri. Značné množstvo relikvií patrí jezuitským svätcom ako napr. sv. Ignáci z Loyoly, sv. František Xaverský, atď., ktoré pochádzajú z „jezuitského“ obdobia Spišskej Kapituly. Taktiež významnú časť relikvií tvoria pozostatky pochádzajúce z oltárnych kameňov, dnes už zaniknutých oltárov. Takou je napr. relikvia sv. Rozálie, ktorá sa nachádzala v kaplnke sv. Rozálie na Pažici.

Napokon je potrebné sa pochváliť aj s ostatkami domáčich slovenských svätyň, ktorí vydali svojim životom svedectvo o Kristovi v ťažkých časoch socializmu. Ide o bl. Petra Pavla Gojdíča, prešovského gréckokatolíckeho biskupa a bl. Zdenku Schelingovú z Inštitútu milosrdných sestier Svätého kríza, ktorej relikvia je vystavená k úcte v seminárskej kaplnke v relikviári v tvare monštrancie (obr. dole).

sv. Martin,
sv. Karol Boromejský
sv. František Saleský

množstva relikvií v Spišskej Kapitule a pohľad na umelecky precízne zhotovené relikviáre svedčí o tom, že veriaci ľudia v minulosti na Spiši, ale rovnako aj inde v kresťanskom svete, mali relikvie svätcov vo veľkej úcte. Určite nešlo o naivnú vieru nevzdeleného ľudu, ale o nábožnú a živú tradíciu Cirkvi, ktorú by nemali podceňovať kresťania ani v 21. storočí.

*Mgr. Martin Bunda
Odborná spolupráca: Mgr. Vladimír Olejník*

Prosiaca Cirkev

Cirkev okrem sviatostí užíva aj iné obrady, ktoré sprostredkúvajú duchovné dary a dobrá. Pri týchto obradoch sa tiež využívajú vonkajšie znamenia. Avšak tieto obrady nie sú z ustanovenia Krista, ale z ustanovenia Cirkvi a ich pôsobenie je iné než pôsobenie sviatostí. Nazývame ich sväteniny.

„Sú to posvätné znaky, ktorými sa, určitým napodobením sviatosti, naznačujú a na orodovanie Cirkvi dosahujú najmä duchovné účinky. Sväteniny pripravujú ľudí na prijatie hlavného účinku sviatosti a posväčujú rozličné okolnosti života.“ SC 60

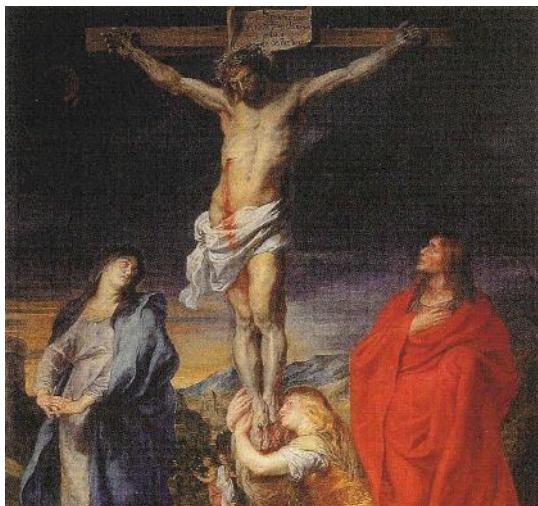
Sväteniny sprevádzajú celý cirkevný rok, s ich pomocou k nám liturgický rok hovorí a jednotlivé liturgické obdobia, sviatky Pána i svätých sa stávajú bohatými prostredníckmi milosti. Za týmito sväteninami stoja modlitby Cirkvi spojenej s Kristom a pre toto spojenie sú účinné. Sväteniny nám teda umožňujú, aby stvorené veci bolo možné zameriť na posvätenie človeka a k oslavě Boha. Cirkev nám nimi vyprosuje milosť pomáhajúcu, Božiu ochranu a požehnanie.

Požehnanie bylín na Nanebovzatie Panny Márie

Požehnanie bylín pochádza z Nemecka a texty k nemu nachádzame už od 10. storočia. Rituál sa viaže iba k sviatku Nanebovzatia. Nevzťahuje sa iba na bylinky, ale aj na všetky druhy pestovaných a divých kvetov, najmä na tie, ktoré majú symbolický vzťah k Panne Márii. Ľudia si priniesli na sviatok do kostola bylinky nielen, aby si zadovážili ďalší požehnaný predmet, ale tiež aby využili príležitosť ukončenia žatvy na podákovanie Bohu za jeho veľkú štedrosť v hojnosti plodov zeme.

Týmto žehnaním sa vyjadruje radosť nad slávnym víťazstvom, ktoré dosiahla Panna Mária nad smrťou, diablon a peklom, a nad víťazoslávnym pochodom Panny Márie, ktorá bola čnosťami natofko ozdobená, ako by bola obsypaná kvetmi, a tak vstúpila do nebeského kráľovstva. Pri požehnaní týchto kvetov a zelín Cirkev prosí, aby boli skrze modlitbu Cirkvi na rozmnzenie milostí v duši a na telesný úžitok tým, ktorí tieto kvety použijú pre svoje zdravie. Niekde sa tiež uvádzá, že ide o pokrešančený zvyk, keďže v staroveku i pohania poznali liečivú silu bylí, ale pripisovali ju magickým obradom pri ich zbieraní. Cirkev preto vytvorila tento obrad požehnania, aby vyzdvihla, že Boh je prameňom každej liečivej sily a na príhovor Panny Márie a svätých je možné získať uzdravenie.

Požehnanie bazalkového listu k úcte svätého Kríža

Aromatická rastlina, bazalka pravá (*Ocimum basilicum*) bola už dlho spájaná so svätým Krížom. Etymologicky sa vzťahuje na basileios, grécky výraz pre kráľa. Legenda hovorí, že cisárovňa svätá Helena našla miesto pravého Kríža, keď kopala do zeme nedaleko bazalieku. Podľa legendy vyrástli bazalkové listy na úpatí Kríža na mieste, kam vyliekla predrahá krv a slzy. Vetyčka bazalky sa vtedy objavila ako vyrastá z dreva pravého Kríža.

Na sviatok Povýšenia svätého Kríža je na Východe zvykom položiť svätý Kríž na ložisko bazalky predtým ako sa prinesie na uctenie k veriacim. Tiež z praxe v niektorých oblastiach, pri ktorej sa rozsýpajú vetvičky bazalky na oltárnej mriežke kostola, vzišlo pomenovanie Rastlina svätého prijímania. Požehnaný bazalkový list môže byť upravený do kyticke na špičke kríža; usušené listy môžu veriaci tiež použiť ako sväteninu.

Požehnanie chleba na sviatok sv. Agáty

Na sviatok svätej Agáty (5. február) sa podľa ľudovej tradície v niektorých oblastiach v kostoloch požehnáva chlieb, ktorý chráni proti ohňu. Bochníky chleba sa potom buď zjedia alebo zavesia v domoch, aby chránili proti vypuknutiu požiaru.

Pravdepodobne sa orodovanie o ochranu proti ohňu odvoláva na jej mučenie. Po tom, čo cisársky námestník Quintinián nedosiahol, aby s ním Agáta uzavrela manželstvo, keďže sa zasvätila Bohu, postavil ju pred súd. Následne ju dal Quintinián natiahnuť na škripec a ukrutne ju mučil. Na druhý deň, keď Agáta znova nepristúpila na požiadavky pohana, dal ju obnažiť a jej telo trhať, válať po črepinách a po žeravom uhlí. Pri tomto mučení Agáta zomrela. Pápež sv. Damaz zložil na jej počesť hymnus a jej meno sa dostalo aj do Rimského kánona.

Požehnanie vína na sviatok sv. Jána apoštola

V modlitbe žehnania vína sa prosí o požehnanie a ochranu pre zásluhy sv. Jána apoštola a evanjelistu pre tých, ktorí budú toto víno požívať. Tiež sa prosí za oslobodenie od choroby otrávenia a od akýchkoľvek škodlivých vecí pre telo a dušu. Víno sa požehňáva po sv. omši. Ak je hromadné požehnávanie vína, kňaz môže čítať evanjelium o svadbe v Káne Galilejskej. Z tohto vína sa slávnostne dáva piť napr. mladomanželom po sobáši pri svadobnom stole. Žehnanie vína pripomína a zdôrazňuje i prikázanie lásky zaznamenané v Jánovych listoch. Nové požehnané víno je nazývané kalichom lásky sv. Jána. I preto k tomuto obradu patrí zvolenie: pite lásku sv. Jána.

Dnešné požehnanie vína sa deje na pamiatku, že bludári, ktorí popierali Božstvo Ježiša Krista, -ktoré obhajuje sv. Ján v evanželiu, ktoré napsal, -z pomsty podávali sv. Jánovi víno zmiešané s jedom, aby ho otrávili. Ján

pohár prežehnal, jed sa vyparil vo viditeľnej podobe hada a víno mu neuškodilo. Podľa iných sa pohár rozpukol a víno sa vylialo v podobe hada.

Žehnanie ozimín na sv. Marka

Procesia na sv. Marka, dňa 25. apríla, ktorej slovenské pomenovanie je Žehnanie ozimín, nemá nič spoločné so sviatkom sv. Marka, ktorý bol zavedený neskôr. Táto procesia bola zavedená v prvých storočiach medzi štáciovými procesiami na deň 25. apríla, ako protiklad pohanských sprievodov. Procesia sa rozšírila za pápeža Gregora Veľkého (590-604). V roku 589 bola v Ríme veľká povodeň, vyliala sa rieka Tiber, nastala veľká bieda a najmä morové choroby, medzi iným i nákalzivé a životu nebezpečné kýchanie a zívanie. Odvtedy vraj pochádza zvyk, že sa pri kýchnutí ľudia navzájom pozdravia: pozdrav Pán Boh – na zdravie! Pápež Gregor Veľký nariadil pre vyprosenie

zemskej úrody a oddialenie morových chorôb na 25. apríla roku 590 kajúci sprievod s litániami, čo neskôr nariadil aj pre celú Cirkev.

Po skončení sv. omše odchádza procesia na pole za spevu litánií ku všetkým svätým a zvonenia zvonov. Pri oziminách kríž spieva úryvky z evanjelia a modlí sa smerom štyroch svetových strán modlitby za požehnanie ozimín, ktoré pokropí svätenou vodou a incenzuje. V modlitbách prosíme Boha, aby zachoval a uchránil naše siatiny, polia, záhrady, vinohrady a lúky od každej škody a zlého počasia.

Svätoblažejské požehnanie hrdla

Sv. Blažej bol podľa tradície lekárom a pomáhal ľuďom pri liečení chorôb. Je uctievany ako patrón proti bolesti hrdla. Raz totiž priniesla k nemu zúfajúca matka svoje zomierajúce dieťa, ktoré sa dusilo rybacom kostľou. Biskup dieťa len požehnal a dieťa bolo zázračne zachránené. Preto sa na sviatok sv. Blažaja udeľuje v chrámoch svätoblažejské požehnanie s prekríženými sviečkami v tvare kríža pod bradu.

Sviece na blažejské požehnanie možno posvätiť po homílii alebo po modlitbe po prijimaní. Kríž najskôr sväti dve sviece zviazané do podoby kríža červenou stuhou. Kríž drží skrižené sviece pod hrdlom veriaceho a modlí sa krátku modlitbu. Ak sa dáva toto požehnanie po modlitbe po prijimaní, nahradza záverečné požehnanie a prepustenie v sv. omši.

Žehnanie jabĺčok na deň sv. Blažaja

Podobne je to i s požehnaním jabĺčok na sv. Blažaja. V modlitbe sa prosí pre zásluhy sv. Blažaja, aby všetci, ktorí budú tieto jabĺčka požívať, boli uchránení od akejkoľvek choroby.

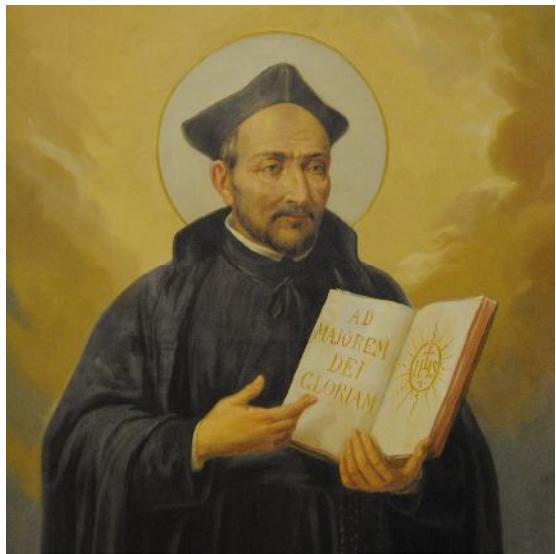
Požehnanie počasia

Dejiny požehnávania počasia nachádzame už v stredoveku. V Cirkvi prosia veriaci požehnaním počasia o dobré, to znamená plodné počasie na žáту a o ochranu pred nečasom a katastrofami. Prosí sa Boha tiež napr., aby bol pokoj vo vetre alebo aby zoskal svoje svetlo z neba na nás nehodných proti bleskom a nepokoju.

V nemecky hovoriacich oblastiach, predovšetkým vidieckych, sa presadil zvyk udeľovať požehnanie posväteným krížom. V protiklade k „rímskemu“ požehnaniu počasia, ktoré sa dávalo iba pri hroziacom nebezpečenstve, vysluhuovalo sa „nemecké“ požehnanie počasia od apríla do septembra. Tento zvyk sa zachoval dodnes. Časové rozpäťie sa líši podľa miestnych zvyklosťí, zväčša medzi niekdajším sviatkom Nájdenia sv. Kríža (3. máj) a sviatkom Povýšenia sv. Kríža (14. september). Na viacerých miestach sa však udeľuje požehnanie počasia už na sviatok sv. evanjelistu Marka, 25. apríla na vtedy pripadajúcu veľkú prosebnú procesiu.

Svätenie vody sv. Ignáca

Cirkev pri svätení vody prosí, aby Boh skrze túto svätenú vodu odvrátil od nás a našich príbytkov zlého ducha, aby nám udelil pomoc, ochranu a milosť Ducha Svätého, a aby nám daroval aj telesné zdravie. Tento dar Boh zázračne udelil veľakrát na vzývanie sv. Ignáca skrze svätenú vodu. Preto Cirkev povolila svätiť tzv. vodu sv. Ignáca, ktorú používajú chorí ako nábožný prostriedok na vyprosenie si zdravia či už pitím alebo kropením boľavých častí tela, pričom sa predpokladá silná dôvera v Boha, že na príhovor sv. Ignáca nás požehná. Preto sa konáva i osobitná modlitba k sv. Ignácovmu. Obširnejšie poučenie, ako i vodu sv. Ignáca dostať v jezuitských kláštoroch a kostoloch. Túto vodu môže svätiť iba kňaz, ktorý je na to splnomocnený.

Táto tradícia sa azda odvoláva na udalosť, kedy bol Ignác ako dôstojník ranený v boji. Pri obrane pevnosti Pamplona ho nepriateľská guľa z kanóna poškodila na obidvoch nohách. Cestou na otcovský zámok do Loyoly sa však časti zlomenej nohy dostali zo svojej polohy, preto bolo treba polozrastené kosti znova zlomiť a vyrovnáť. Jeho stav bol vážny a lekári sa už vzdali nádeje na uzdravenie. No v predvečer sviatku sv. Petra a Pavla po zaopatrení sviatosťami sa jeho choroba zmiernila. Niekde sa uvádzá, že sa mu sv. Peter aj zjavil. Nato sa údajne celý dom zatriasol a jedna stena v izbe pukla. Mnohí si myslia, že to urobil diabol, lebo cítil, že v Ignáctovi našiel veľkého nepriateľa. Pravdepodobne pre tieto bolesti, ktoré si Ignác vytrpel je orodovníkom v týchto ľažkostiah.

Lukáš Kutlák

Modlitba pri používaní vody svätého Ignáca

Všemohúci Pane a večný Bože, ktorý dávaš milosť svojho požehnania slabým a chorým a svoje tvorstvo ochraňuješ toľkou otcovskou láskovosťou; na vzývanie tvojho mena pomôž milostivo aj mne. Na orodovanie tvojho vyznáváča, svätého Ignáca, zbab svojho služobníka choroby, udeľ mi zdravie, pozdvihni ma svojou pravicou, posilňuj ma svojou silou, ochráň ma svojou mocou a vráť ma posilneného svojej svätej Cirkvi. Vodu, ktorú dicem použiť, Pane, ty si požehnal, aby bola spasiteľným liekom pre ľudské pokolenie. Daj na orodovanie svätého Ignáca, ktorého medailón (relikvia) bol ponorený do tejto vody, aby som po jej použití dosiahol(a) zdravie tela a ochranu duše. Ochranca môj, svätý Ignáč, pre dary a pre twoju lásku, ktorou si kládol medze každej urázke Boha a ktorou si sa usiloval všetky srdcia posvätiť a všetky duše zachrániť, vezmi pod svoju ochranu aj moju dušu v živote a smrti. Ochraňuj ma vo všetkých pokušeniach. Vymôž mi opravdivú lásku k Bohu. Prosím ťa najmä o milosť aj pre moje telo. Dúfam, že pre twoje zásluhy a orodovanie dosiahnem uzdravenie z mojej choroby. Za to nech sa ti vzdáva čest a sláva na zemi i v nebesiach. Amen.

Relikvia sv. Ignáca, ktorou sa žehná voda sv. Ignáca

Deň pred

„Magnificat anima mea Dominum...“ zaznievalo v to ráno na prašnej ceste smerujúcej do Grenoble. Zvučný, ale tichý hlas tohto mladíka však vyvolával oveľa väčšiu ozvenu v jeho srdeci.

„Ježišu, zajtra,“ šepkal si ani nie tak sám pre seba, ako skôr pre svojho Milovaného.

A keď popodišiel trochu ďalej od ľudí pokračoval, kde skončil: „...quia fecit mihi magna, qui potens est...“ a ponoril sa na chvíľu usmievajúc do akýchsi svojich myšlienok.

Miloval Máriu. A zdalo sa, že tento pútnik horlivozvierajúci v pravej ruke ruženec, drží za ruku samotnú Pannu. Vyspevoval si, usmievajúc sa a ktokoľvek ťiel okolo čudoval sa, ako sa v týchto pochmúrnych časoch pre Francúzsko môže niekto veseliť.

„Ešte neuplynuli ani dva mesiace od Veľkej porážky a tento tu sa správa ako cudzinec...“ utrúsil ktorýsi okoloidúci. A naozaj – bol už vtedy Cudzinec. Cudzinec, ktorého svet nepoznal, ani nepochopil...

Grenoble bolo veľké mesto. Nie také ako Lyon, ale určite väčšie ako Dardilly. Priblížil sa k jeho hradbám práve, keď dokončieval modlitbu svätého ruženca.

„Kto ste?!" zrúkol nařho vojak lámanou francúžtinou a flámčinou.

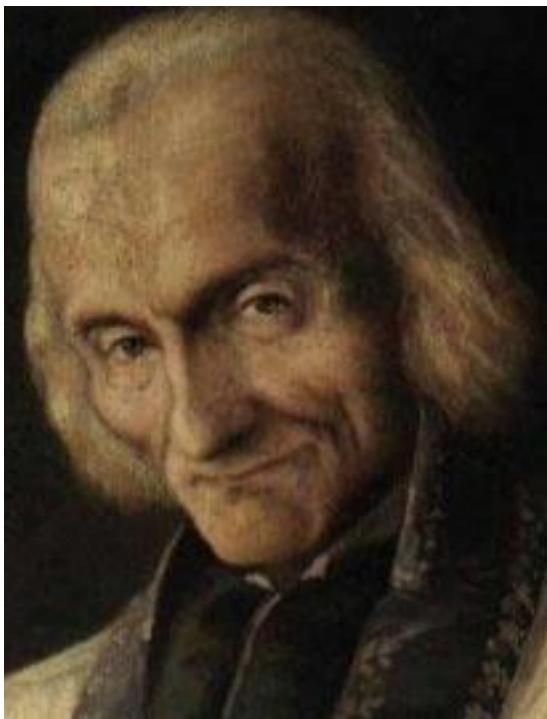
„Volám sa Ján, som klerik z Lyona.“

„A čo tu chceš?“ Bolo vidno, že so zdvorilosťou si tento vojak nepotykal.

„Zajtra ráno tu mám byť vysvätený na knaza. Ak dovolíte, pôjdem. Laudetur Iesus Christus!“ Posledné slová zneli vojakovi spolu s istotou v hľase hovoriaceho skôr ako: „Prichádza Kristus, ustúpte!“ Stál ako obarený, ráznosťou a odvahou tohto biedneho chlapa –ako sa mu zdal – a zmohol sa len na tiché: „In aeternum.“ chcel, aby jeho hlas nevyznel priškrtenie, no nevyšlo mu to; ale aspoň sa snažil.

Ján si radostne vykračoval ďalej. Mal chuť hlasno spievať, ale bolo tam veľa ľudí.

„Určite by som spieval Te Deum.“ pomyslel si a usmial sa hľadiac na katedrálu, ktorá sa už rysovala a postupom času, ako ťiel, čoraz viac približovala a približovala. Hned po príchode sa hlásil u svojho svätiteľa, ktorým bol biskup Simone. Keď od toho dobrého muža odišiel,

hneď za dverami sa spýtal jedného z klerikov, ktorý sa pohybovali okolo otca biskupa:
„Je tu nejaký svätostánok?“ pošepol jednému.

„Áno, pôjdete takto rovno, doľava...“ a posledné slová už musel povedať značne zvýšeným tónom, lebo ten muž, bol už na konci spomeňutej chodby, „...a potom už uvidíte.“

„Pán Boh zaplatí, brat môj. Nech Ča nás Pán žechná.“ tú poslednú časť vyrieckol len v duchu a s darovaným úsmevom zmizol za rohom chodby.

„Keby sa tak nepoďakoval, považoval by som ho za jedného nevychovanca,“ precedil medzi zuby polomrzuto-polodotknuto tento klerik inému mladému mužovi asi v jeho veku. Pravdepodobne bol tiež klerik.

„Počul som chýry, že je čosi ako svätec.“ odpovedal polovážne-poloveselo tento muž.

„Svätec? Zbláznil si sa? Tu? U nás? A... v dnešných časoch?“ jeho spoločníkovi sa zdalo takéto tvrdenie smiešne. A ešte dodal: „Svätec medzi nami...“ a hlasno sa rozchechtal.

Ján pokľakol pred svätostánkom. Teda pred Ním. Hlboko si to uvedomoval. Zdalo sa, že sa bude opakovať scéna z Evanjelia, keď sa žena trpiaca na krvotok, čo najviac priblížila k Ježišovi, aby sa ho dotkla. Podobalo sa to naozaj, lebo Ján so všetkou úctivosťou prišiel až pred prvý rad a kľakol si. Oproti Evanjeliu tu boli však dva rozdiely. Prvý: Ján sa z úcty a bázne ešte neodvážil dotknúť oltára. Druhy: v kaplnke bol sám – a to ho aj trochu bolelo, veriacia žena z Evanjelia sa však predierala cez veľký a hustý zástup ľudí.

Kľakol si. Vyzeral celkom ako pokorný mýtnik z Evanjelia. Nie vonkajškom, ale tým postojom v srdci... Snáď pripomínal postoj Panny, ako sa zobrazuje často pri Zvestovaní: s rukami na prsiach, mierne sklonená, s hlbokou úctou a v pokore... Ona vtedy prijala do svojho života Krista a zmenil sa spôsob jej bytia – už nebola panna z dcér Izræla, vtedy už bola Panna, Božia Matka. Aj tu sa dialo čosi podobné – zajtra už tento muž nemal byť laik ako predchádzajúcich 29 rokov svojho života. Zajtra bude kňaz. Kristov kňaz. Od zajtra bude aj v ňom osobitným spôsobom Ježiš sám. Keď bude hlásať Božie Slovo, Ježiš si „požičia“ jeho hlas. Bude konať v osobe Krista Hlavu, a predsa Ježiš si bude toľko používať aj Jeho ruky. Ježiš to bude rozhrešovať, Ježiš bude v svojich rukách držať svoje Telo, Ježiš bude žehnať s ním, skrze neho a v ňom...

Ešte mnoho a mnoho iných myšlienok prechádzalo Jánovou hlavou... O chvíľu sa na jeho tvári objavili slzy; slzy lásky, slzy šťastia.

Jemné večerné augustové lúče už objímali vrcholky zasnežených Álp – oblasť večného snehu a ľadu. Ale nedaleko odtiaľ bolo jedno srdce ponorené v ohnivom oceáne Božej lásky; srdce, ktoré už začalo svoje pretekty so serafinmi...

Lukáš Vaník

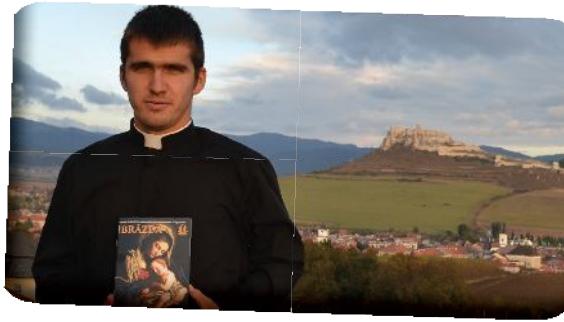

PRVÁCI

Opäť vám predstavujeme nových prvákov ktorí v akademickom roku 2011/2012 nastúpili do seminára. Odpovedali nám na otázky nielen o sebe, ale aj o im blízkych svätých.

VLADIMÍR BAČA

Volám sa Vladimír Bača. Pochádzam z Krásnej Lúky, farnosť Šarišské Dravce. Študoval som na Katolickej univerzite v Ružomberku, kde som ukončil štúdium v odbore Dejepis – Náboženská výchova. Medzi moje záľuby patrí šport – futbal, hokej. Vo voľnom čase rád vybehnem do prírody a mam rád turistiku. Rád počúvam hudbu a čitam knihy (náboženské, historické a pod.)

Sväty Vladimír priniesol vieriu v Krista do Ruska. Aj ty ako kňaz určite budeš chcieť zvestovať evanjelium. Čo je podľa teba najúčinnejšou formou apoštolátu v dnešnej dobe?

Najúčinnejšou formou apoštolátu podľa mňa je slúžiť Bohu a ľuďom, aj keď to niekedy býva veľmi ťažké. Ako dobrý príklad by som uviedol Matku Terezu. Ona veľmi dobre pochopila, čo znamená slúžiť Bohu a ľuďom. Dnes je veľmi potrebné ukázať správny zmysel života zvlášť mladým ľuďom, lebo ako povedal Svätý otec blahoslavený Ján Pavol II. mladým ľuďom: „Vy ste budúcnosť...“

Más ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Každý človek môže mať dnes veľmi veľa vzorov z rôznych oblastí. Pre mňa osobne svätým vzorom je Panna Mária. Sám sa cítim pod Jej ochranou v bezpečí. Ona je Matkou každého jedného z nás a mám veľmi veľkú úctu k Nej. Panna Mária ma najviac inšpiruje v pokore, v plnení Božej vôle, životom a všetkým, čo prežívala spolu s Jej Synom Ježišom. Každá cesta za Ježišom ide cez Pannu Máriu. Ona je aj Matkou kňazov a to je pre mňa veľmi povzbudzujúce. Budem sa k Nej utiekať aj počas mojej formácie, prípravy na toto povolanie a tie po celý svoj život.

JÁN BANCÍK

No pochádzam z hlavného mesta Zamaguria t.j. Spišská Stará Ves. Študoval som na Strednej zdravotníckej škole Márie Terézie Schererovej v Ružomberku. Som rád, že som tu na Spiškom Sione, vo výbornom kolektíve a veľká vďaka

Pánu Bohu, že ma povolal do tejto služby. A teraz niečo o sebe, tak rád si zahrám volejbal, ale ani futbalom nepohrdnem. No tak to by bolo o mne asi všetko, ak bude chcieť niekto vedieť viac, bývam v izbe B 207.

Sväty Ján Krstiteľ celým svojím pôsobením ukazoval na Krista a umenšoval sa, aby mohol Kristus rásť. Čím by si ty chcel prispieť k tomu, aby Kristus čím plňšie zažiaril v Cirkvi?

No ja by som prispel asi tým, že by som ohlasoval Krista medzi ľudmi.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

No mojím vzorom je aj môj birmovný patrón sv. Augustín. Inšpiruje ma v tom, ako dokázal zmeniť svoj život.

ŠTEFAN BOCKO

Som sympatický 0x1C ročný muž, štíhly, 0xBC cm vysoký, farba očí v RGB 0x607B8B, vlasy pôvodne tmavé, priebežne prešedivené. Mám rád prácu s mladými, akciu, radosť, hudbu a plynové hračky. V športe som trochu (dosť) drevo, ale napriek tomu ho mám rád (aj

keď s tým futbalom sa ešte potrebujem skamarátiť...). Možno to nie je na prvý pohľad zrejmé, ale vyštudoval som odbor Informačné a riadiace systémy na Žilinskej univerzite v Žiline a počas ďalšieho štúdia a práce som sa informatikou N rokov (pričom N = N a je približne rovné 5) zaoberal.

Sväty Štefan bol prvý, kto sa nebál vyznať vieri až po preliatí krvi. Ako by sme mali účinne vyznávať vieri my v dnešnom svete?

Základom je byť v tomto svete napriek tomu, že nie sме z tohto sveta :)

Tým myslím používať všetky dostupné prostriedky na väčšiu Božiu slávu. Dnešných ľudí spôsob „smutné očká, bledé lička...“ veľmi neosloví. Potrebujeme byť radostní, sebavedomí, aktuálni a pritom sa nehanbiť za vieri, potrebujeme byť jasní v názoroch a rozhodnutiach. Z našich životov musí byť zjavné, že máme jasný cieľ, že patrime Kristovi. Tak nech robíme čokoľvek, vždy to bude naše okolie prítahovať, nadchýnať alebo provokovať, lebo aj oni z hľbky sŕdc túzia po nádeji a radosti, ktorú inde nájšť nevedia. Ale každý sa k tomu z rôznych dôvodov postaví inak: niektorých to oslovi a prinesú 30, 60 či 100 násobnú úrodu, s inými to ani nehne a iní vezmú do rúk šutre...

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Takým vzorom je pre mňa Ján Krstiteľ, ktorého som si vybral aj za birmovného patróna. Chcel by som sa mu podobať v tom, ako vnímal vizu svojho života – obráte nie hrievnikov a ich pokánie – a ako za ňou kráčal, s akým nadšením a akým nasadením. Faszinuje ma jeho jednoduchosť a pritom moc, ktorú malo z Božej vôle jeho slovo; jeho zápal a odvaha, s ktorou sa nebál prehovárať do duší aj najvýznamnejším ľuďom napriek rizikám, ktoré z toho plynuli.

MÁRIO BREZŇAN

Čo sa týka športu mám rád volejbal. Začiem tak tradične korčuľovanie, snowboardovanie a rôzne iné športy. Predtým, ako som nastúpil do seminára, som si vyskúšal rôzne druhy prác. Robil som stavbára, stolára, záhradníka a aj na obecnom úrade.

Už dlhšiu dobu som

fungoval v našej farnosti medzi mladými. Ako spoločenstvo sme organizovali rôzne podujatia pre našich farníkov a zároveň aj pre mládež našej obce, čo ma vždy napĺňalo a zároveň viedlo k hlbšiemu spoznávaniu nášho Boha. Mám rád úprimných ľudí a dobrú spoločnosť. Rád cestujem po svete a spoznávam nové miesta. Mojom oblúbeným miestom je Medjugorie, kde sa každý rok s radosťou vracam ako domov.

Tvoje meno je odvodené od Panny Márie. Kým je pre teba Panna Mária?

Panna Mária je pre mňa tou pravou matkou. Veľkou orodovníčkou, ktorá je vždy ochotná mi so všetkým pomôcť a vyprosiť more milostí. Matkou, ktorá miluje svoje deti a má veľkú úctu ku kňazom.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Mojím svätým vzorom je Páter Pio. Je veľmi blízky môjmu srdcu. Rád sa k nemu utiekam a prosím ho, aby orodoval za nás v nebi. Je to veľký svätec, ktorý žil ešte nedávno a to mi dáva túžbu byť svätým, túžbu poznávať Krista stále viac.

MARTIN BUNDA

Pochádzam z Gemera, a to konkrétnie z mesta Revúca. V seminári študujem za Rožňavskú diecézu. Vyrástol som v kresťanskej rodine, ktorá ma od detstva zahŕňala svoju láskou a podporou.

Mám o dva a pol roka mladšiu sestru a veľa bratrancev a sesterníc, bez ktorých si neviem predstaviť svoje detstvo a obzvlášť prázdniny u starých rodičov. Mamka pochádza z Liptova, a keďže som mal možnosť študovať päť rokov na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku, odbor história, považujem sa za polovičného Liptáka. Veľa času v mojom živote som venoval počúvaniu hudby najrôznejšieho druhu, avšak momentálne som sa našiel v kresťanskej hudbe typu praise and worship. Medzi moje záľuby patrila aj gitara a kapela. Veľmi príjemnou činnosťou pre mňa je tiež turistika s priateľmi.

Sväty Martin je známy svojím skutkom milosrdenstva voči žobrákovi. Čo ty považuješ za najvýznamnejší a najúčinnejší skutok milosrdenstva?

To evanjeliové položenie života za svojich priateľov, obzvlášť keď sa táto obeta prejavuje v každodennej situáciach.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Mojim najväčším vzorom je Panna Mária, ktorá prijala Božiu vôľu do svojho života a dala svoje „áno“. Tiež na nej obdivujem jej dôveru voči Bohu, že sa postará o všetky prekážky a tŕžkosti súvisiace s poslaniem, do ktorého ju Boh povolal.

JÁN BUŠOVSKÝ

V živote každého jedného z nás existujú osoby, ktoré sú nám drahé a sme im na blízku. No niektorí sú už náručí Božej.

Pred 14 rokmi mi odišla do tejto náruče aj duša mojej manželky. Prišiel okamih keď naše deti dozreli a začali svoj život na vlastných nohách. Kým som kráčal týmito

cestami, niekto na mňa čakal. Čakal až prídem celkom k Nemu. Prečo? Lebo ma miluje. Je to Ježiš Kristus.

Sväty Ján apoštol sa často označoval ako učeník, ktorého Ježiš mal osobitne rád. V čom ty najviac pocitujes Ježišovu lásku k tebe?

Človek potrebuje mať niekoho blízkeho. Láska má veľmi zvláštne cesty. Na to, aby som sa mohol odvŕtiť od svojej cesty a zanechať zlozvyky, som potreboval silnú motiváciu a tú som našiel v Kristovi. Našiel som zmysel svojho života s istotou, že sa oplatí začať znova. Jeho Láska mi ukázala, že ma pozná lepšie, ako sa poznám ja sám a vďaka tomu sa ja poznám lepšie ako ma poznajú ostatní. A preto sa chcem modliť, aby som bol lepším, než sa ostatní domnievajú.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Mojím vzorom je Ján Maria Vianney a Páter Pio, svojou trpežlivosťou, skromnosťou a odovzdanosťou Ježišovi Kristovi.

BYSTRÍK DUBOVECKÝ

Moje meno už poznáte :-D takže o sebe. Mám 20 rokov. Pochádzam z najväčšej dediny na Liptave, z Liptovských Sliačov. Vyštudoval som 8-ročné Gymnázium sv. Andreja v Ružomberku. Po úspešnej maturite som rok študoval religionistiku na GTF PU v Prešove, kým si ma Pán nepovolal. Medzi moje záľuby patrí

hranie spoločenských hier, čítanie kníh, počúvanie dobrej hudby a rôzne športy (hlavne volejbal a futbal). Spolu so starším bratom sa občas vyberieme do hôr.

Tvoji patróni Bystrík a Gorazd boli vynikajúcimi otcami nášho národa. Čím by sa podľa teba mal vyznačovať správny duchovný pastier na Slovensku.

Sv. Gorazd a sv. Bystrík žili v dobe, keď to na Veľkej Morave a neskôr aj v Uhorsku vôbec nebolo ľahké. Dnes už kňazom na Slovensku nehrozí smrť pre prenasledovanie a aj evanjelium môžu ohlasovať v reči zrozumiteľnej ľudu. Duchovný pastier by sa mal vyznačovať ochotou vypočuť, pomôcť, vedieť poradiť a dobre povzbudieť. Mal by byť trpežlivý, byť tu pre všetkých.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Tých vzorov je viac, ale určite svätý Ján Bosco a svätý Filip Neri. Veľmi sa mi páči a povzbudzuje ma ich zanietenosť pre prácu s deťmi a mládežou.

MAREK KAŠČÁK

Som človek ktorý túži po ľudskosti. Tá sa, žiaľ, v dnešnej dobe nachádza vo svete už veľmi ľačko, napriek tomu ju túžim objavovať dennodenne, túžim byť milovaný a milovať. Túžim každý deň vídať šťastie sveta, pretože som vtedy šťastný aj ja. Túžim nachádzať radosť, lásku, milosrdenstvo v očiach tohto sveta, túžim objavovať trápenia a úzkosti a pomáhať prinavrátiť svetu znova cestu šťastia, lásky a porozumenia. A zo všetkého najviac túžim počúvať...

Sväty Marek bol Ježišovým evanjelistom a zvestoval Ježiša slovom i písmom.

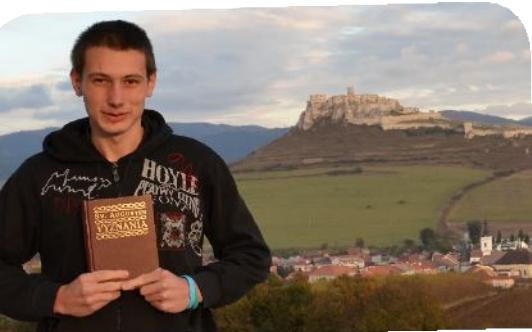
Ktorá stať Markovho evanjelia ti je najbližšia?

Stať 12, 28 – 34 v ktorej Pán Ježiš adresuje svetu hlavné posolstvo bytia každého jedného z nás. A to je úloha nachádzania Boha, dobra a Božieho kráľovstva už tu na zemi v každom človeku bez ohľadu na farbu pleti, náboženstvo, pohlavia či štátnej príslušnosti. Musíme sa priznať že práve táto časť sv. Písma môjmu životu dáva ten pravý zmysel a podstatu pravdy ktorou je Boh a takisto pomohla zistíť, že jedinou pravou filozofiou na tomto svete nie je žiadna veda či všakováká teória ale Filozofia lásky. A tá je v každom jednom z nás.

Máš ešte nejaký nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Sv. Faustína Kowalská, hlavná šíriteľka kultu Božieho Milosrdenstva, cez ktorú ako prvú nám Pán Ježiš zjavil nepochopiteľnú pravdu Božieho milosrdenstva. Neviem či do dnešného dňa niekto na tomto svete pochopil už aký nevýslovne dobrotnív a milosrdný je Pán, aký milujúci a láskavý, keď nás naprieč naším slabostiam upadnúť do hriechu neustále prijíma takých, akí sme a miluje nás nevýslovou láskou alebo si to aspoň vedel predstaviť, hoci je to v skutočnosti nepredstaviteľné. V duchu tohto úžasu chcem odkázať všetkým: „ V Božom milosrdenstve je môj, milovaný brat - moja milovaná sestra, Tvoja nádej!“

ONDREJ MICHALEC

Volám sa Ondrej Michalec. Som z Polomky – obec na Horehroní. Mám 19 rokov. Ukončil som SOŠ podnikania v Brezne. Mám jedného staršieho brata, ktorý študuje v Bratislave informatiku a mladšiu sestru, ktorá študuje na gymnáziu v Banskej Bystrici. Medzi moje záľuby patrí šport, čítanie kníh, rôzne spoločenské hry a modlitba. Taktiež si rád pozriem dobrý film alebo vypočújem dobrú hudbu.

Sväty Ondrej priviedol ku Kristovi prvého pápeža. Aký je tvoj vzťah k Svatému Otcovi?

Môj postoj k Svatému Otcovi je pozitívny. Ctím si ho ako najvyššieho pastiera Cirkvi, ktorý dostal povolenie od Najvyššieho Pastiera - Ježiša Krista.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Mojim ďalším svätým vzorom je sv. Augustín. Na ňom sa mi najviac páči to, ako zmenil svoj život. Predtým hedonista a smilník, potom to rázne zanechal, bojoval s vlastnou žiadostivosťou a šiel s čistým srdcom za Ježišom.

FILIP ORLOVSKÝ

Volám sa Filip Orlovsý, som z krásneho mestečka Stará Ľubovňa. Mám ešte ďalších 3 mladších súrodencov, 21 rokov a myslím, že som prežil parádne detstvo a celý život doma. Mám rodičov, ktorí mi odovzdali vieri a ktorí ma stále podporovali vo všetkých dobrých aktivitách ktoré sme robili. Odjakživa som eRkárom a miništrantom a tomu určite vďačím aj za povolanie, ktoré som dostal.

Doma som sa nikdy nenuďil, nakoľko sme si vždy vymysleli niečo, aby naša farnosť žila :). Mám rád úsmev, radostných ľudí okolo, priateľov, decká a akcie.

Sväty Filip Neri je nazývaný aj radostný a veselý svätec. Čo teba dokáže najviac potešiť?

Najviac ma poteší, keď vidím úprimne radostných ľudí. Najradostnejší som, keď môžem tancovať eRko tance s animátormi a deťmi, byť na stretnkach, robiť niečo dobré, keď príde miništrovať kopec chalanov na sv. omšu cez týždeň, keď sa po sv. omši stretneme všetci - deti a mladí a zistíme, že nás bola v kostole riadna kopa :), a keď mám chvíľku pokoa na osobnú modlitbu.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Mám viacero vzorov, hlavne už spomenutého sv. Filipa Neriho kvôli jeho radosti. Podľa mňa je to jediný prostriedok, ako sa dá účinne evanjelizovať. Ale taktiež je mojím vzorom aj bl. Pier Giorgio Frassati, sv. Ján Mária Vianney, bl. Matka Tereza a bl. Ján Pavol II – pretože boli riadne akční. Myslím, že každý svätý je pre nás vzorom. Ale vždy máme aj nejakých obľúbencov:).

DÁVID SKLARČÍK

Volám sa Dávid Sklarčík a pochádzam z malebnej dedinky Vavrečka. Mám 19 rokov a prihlášku do seminára som si zaslal hneď, ako som ukončil gymnázium v Námestove.

Pochádzam z početnej rodiny, za čo som nesmierne vdľačný. Mám 5 súrodencov (Peťo, Jozef, Aňa, Filip a Janka) a skvelých rodičov. Vo svojom voľnom čase robím všetko možné. Rád si prečítam dobrú knížku. Medzi moje aktívnejšie záujmy patrí šport (napr. lyžovanie, plávanie, korčuľovanie, tenis), turistika a v poslednom čase ma nadchol aj floorbal. Môjmu srdcu je blízke aj aranžovanie, pri ktorom sa dobre odreagujem. Mám rád normálnych ľudí, ktorí berú život ako dar a tešia sa z neho každý deň, nie len včera alebo zajtra, ale dnes.

**Dávidovi sa pripisujú starozákonné Žalmy – hymny na oslavu a chválu Boha.
Za čo by si chcel ty najviac chváliť Boha?**

Povedať, že by som chcel chváliť Boha len v nejakej konkrétnosti je asi bláznovstvom. Boh mi dal všetko, čo mám a chváliť ho len za „niečo“ by bolo dosť úbohé. Snažím sa Ho chváliť a zároveň Mu ďakovať za VŠETKO, či už ide o rodinu, vieru, povolanie, zdravie, jedlo, ľudí, Jeho utrpenie za naše hriechy, život,.....

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom ťa najviac inšpiruje...

Môj najsvätejší vzor je určite sám Ježiš Kristus. Inšpiruje ma každý deň a snažim sa kráčať s Jeho učením, aj keď nie vždy sa mi to darí. Medzi moje vzory patrí určite aj blahoslavený Ján Pavol II, svätý Páter Pio, ako aj blahoslavená Matka Tereza.

TOMÁŠ TOMUSKO

Volám sa Tomáš Tomusko. Mám 20 rokov. Pochádzam zo Staréj Ľubovne. Mám mladšieho brata. Študoval som na Gymnázium Terézie Vansovej v Staréj Ľubovni. Medzi moje záľuby patrí šport (rekreačne), hudba a knihy.

Sväty Tomáš uveril, pretože uvidel Krista. Ako by sme my mohli tomuto svetu zjaviť Krista, aj keď ho nevidí fyzickými očami?

Každý kresťan by mal svojim životom svedčiť o Kristovi. Najprv by sme sa však mali s Kristom stretnúť osobne. Preto sa musíme modliť, prijímať sviatosť zmierenia a Eucharistiu, čítať Božie slovo. V našom živote tak ľahšie budeme môcť svedčiť o Kristovi aj s pomocou Ducha Svätého. Potom môžeme zjaviť svetu Krista rôznymi spôsobmi: službou blíznym, konaním dobrých skutkov a hlavne osobným svedectvom nášho života.

Máš ešte nejaký svätý vzor? Ak áno, v čom tа najviac inšpiruje...

Okrem môjho patróna sv. Tomáša apoštola a Panny Márie mám ešte ďalších svätých ako vzor. Sv. Karol Boromejský je pre mňa vzorom, lebo ako duchovný pastier dával všetky svoje telesné i duševné sily do služby pre svojich veriacich, sv. Filip Neri je mi vzorom pre jeho zmysel pre humor a veselosť aj napriek ľažkostiam, ktoré nás v živote stretnú a bl. Ján Pavol II. ma najviac inšpiruje jeho optimizmom, oddanosťou Duchu Svätému, úctou a láskou k Panne Márii.

Karol Križian

Martin Kheberich

Predstavenie osobností, ktoré viedli Spišskú diecézu v pohnutom období, ktoré trvalo od pádu Rakúsko-Uhorskej monarchie až do menovania Jána Vojtaššáka za biskupa, ukončíme pohľadom na Martina Khebericha. Hoci z kapitulných vikárov tohto obdobia (Kheberich, Mišík, Blaha) pôsobil najkratšie, no do vtedajšieho života Spišskej Kapituly sa zapísal asi najhlbšie. Smelo môžeme o ňom povedať, že to bol „posledný aristokrat“, ktorého si Kapitula pamätá. Bohužiaľ ne pamäta si o ňom iba toto.

Martin Kheberich sa narodil 9. októbra 1869 v Nemeckej Ľupči (dnes Partizánska Ľupča). Za kríza bol vysvätený v roku 1892. Jeho „kariéra“ mala až dramaticky rýchly spád vďaka tomu, že bol vychovávateľom v rodine Hilára Csaákyho.

Od r. 1894 bol biskupským ceremoniárom, od r. 1895 konzistoriálnym vice notárom Svätej stolice, od r. 1901 biskupským tajomníkom, od r. 1903 komorníkom Jejho Svätocti, od r. 1905 riaditeľom biskupskej kúrie a spišským kanonikom, od r. 1907 titulárnym prepoštom, od r. 1911 pápežským prelátom a od r. 1914 a 1915 liptovským a katedrálnym archidiakonom. Keď biskup Párvy ťažko ochorel a nemohol sa plne venovať diecéze, požiadal pápeža Benedikta XV. o pomocného biskupa. Pápež tejto požiadavke vyhovel a 9.12.1915 menoval za titulárneho biskupa Sabratensis a pomocného biskupa spišského Martina Khebericha. Za biskupa ho vysvätil sám biskup Párvy v seminárskej kaplnke v Budapešti 20. 2. 1916.

O necelé tri roky nastáva zánik Rakúsko-Uhorskej monarchie a vznik ČSR. Tieto udalosti neobíšli ani Spiškú Kapitulu. Maďarskí biskupi pôsobiaci v slovenských diecézach boli z nového štátu vypovedaní. Spišký biskup Alexander Párvy odšiel do Maďarska ešte predtým, pretože odmietol prisaháť vernosť Česko-Slovenskej republike. Ešte pred svojim odchodom do exilu však stihol vymenoovať svojho pomocného biskupa Khebericha za generálneho vikára a poveril ho spravovať diecézu so všetkými právami diecézneho biskupa. Týmto prezieravým krokom chcel pravdepodobne zabezpečiť kontinuitu v riadení diecézy počas hateného stolca. Dá sa predpokladať, že Párvy sa chcel vyhnúť tomu, aby Kapitula počas hateného stolca musela voliť kapitulného vikára. Kapitule kanonikov osoba Khebericha pravdepodobne výhovovala, pretože 3. 2. 1919 bol zvolený za spišského veľprepošta.

Kheberichová kanónia

Po smrti biskupa Párvyho, 24. 3. 1919, teda už v čase vakantného stolca, predsa nastala potreba zvoliť kapitulného vikára. Tak sa aj stalo a 30. 3. 1919 bol za kapitulného vikára zvolený práve Martin Kheberich. Ten hned' v ten istý deň napísal oznamenie o svojom menovaní pápežovi, a taktiež poslal list na nunciatúru. Kheberich však spravil jednu veľmi neprezieravú vec. V diecéznom obežníku napísal nekrológ na nebohého biskupa Párvyho v maďarskom jazyku. To sa stalo zámienkou pre Ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska, ktoré odporučilo Spišskej Kapitule, aby bol za kapitulného vikára zvolený niekto iný. Prekážkou bol zjavne jeho nie veľmi proštátny postoj. Značná časť slovenských kňazov si taktiež od neho držala odstup. Je napríklad známe, že Kheberich stál za suspendziou Andreja Hlinku. Všetky tieto okolnosti dotlačili Khebericha k tomu, aby 16. 4. 1919 rezignoval na funkciu kapitulného vikára. Abdikačný list je plný ponosovania na veľmi ťažký

úrad, ktorý nevládze uniesť, na svoju neschopnosť a nehodnosť. O skutočných dôvodoch odstúpenia a o svojom nástupcovi nepíše nič.

V súvislosti s týmito udalosťami ie potrebné spomenúť aj údaine právo nástupníctva biskupa Khebericha. Niektorí historici sa nazdávajú, že Martin Kheberich bol biskup koadjutor. Táto interpretácia je nesprávna, pretože neexistuje žiadna listina, ktorá by toto právo biskupa Khebericha potvrdzovala. Sám biskup Kheberich sa nikdy oficiálne nepredstavoval ako biskup koadjutor. Je veľmi pravdepodobne, že ak by mal cirkevnoprávny nárok na spišský biskupský stolec, po Párvho smrti by sa ho domáhal všetkými prostriedkami. To nespravil, naopak, nechal sa zvoliť za kapitulného vikára, čím akoby nepriamo potvrdil, že nemá nárok na post spišského biskupa. To však neznamená, že po ňom netúžil. Či už bol koadjutor alebo nie, je skoro isté, že nebyť náhle zmeny politických pomerov, diecézny biskupom by sa bol stal. Vznik ČSR však spôsobil, že musel ustúpiť do úzadia a miesto prenechať „panslávom“, ktorými predtým iba pohýdal.

Po týchto udalostiach sa Kheberich utiahol do ústrania na Spišskej Kapitule, kde až do svojej smrti bol veľprepoštom kapituly. Neskôr príležitosne pomáhal biskupovi Vojtašákovi, aj keď z vyššie uvedených dôvodov je zrejmé, že mu nebolo príliš naklonený. Žil osamote, hned v prvej kanónii a Kapitulu skoro vôbec neopúšťal. Do dejín sa zapísal ešte na sklonku svojho života a to ako jediný spolusvätil na biskupskej vysviacke Štefana Barnáša, ktorá sa konala v napätej atmosfére novembra 1949 a neslávne sa formálne pričinil aj o to, že sa Ondrej Scheffer stal kapitulným vikárom v r.1950. Biskup Kheberich mal ešte možnosť zasiahnuť do diania katolicej Cirkvi na Slovensku, a to v závere svojho života, v ľažkých rokoch 1950 a 1951. Vtedy boli totiž všetci slovenskí biskupi uväznení alebo pod štátnej kontrolou. Jediný biskup na slobode ostal práve biskup Kheberich. Biskup Ján Mária Hnilica spomína, ako ho bol žiadať o kňazskú vysviacku, lebo nebolo biskupa, ktorý by mohol vtedy vysvätiť rehoľných kňazov. Kheberich to však odmietol. Zomrel 29. 4. 1951. Tohto roku uplynulo 60 rokov od jeho smrti. Pochovaný je v krypte katedrálneho chrámu sv. Martina.

Erb rodu Kheberich

STRETNUTIE SLOVENSÝCH A ČESKÝCH BOHOSLOVCOV

V piatok 7. októbra sme sa my, seminaristi, spolu s našimi predstavenými Kňazského seminára, vybrali na stretnutie bohoslovcov, ktoré sa konalo na Morave. Ale najprv naše

kroky zamierili do Rajeckej Lesnej, kde sa nachádza bazilika Narodenia Panny Márie. Na tomto mariánskom pútnickom mieste sme mali prehliadku, ktorou nás sprevádzal Mgr. Ján Rusnák, kňaz pochádzajúci zo spišskej diecézy, ktorý momentálne pôsobí ako správca tejto farnosti. Mali sme možnosť vidieť nádherný slovenský skvost – drevený pohyblivý betlehem od majstra Pekaru. Chvíľu sme trávili v modlitbách v bazilike pri nohách Panny Márie a vyprosovali si milosti do ďalších dní nášho života a formácie v Kňazskom seminári. Po tejto prehliadke sme sa pobrali na Moravu, do farnosti Štipa. Tu sme sa zúčastnili svätej omše a po nej sme sa porozchádzali do rodín, v ktorých sme boli ubytovaní počas týchto dní.

V soboru ráno sme sa vybrali na Velehrad, kde prebiehal samotný program tohto stretnutia, ktorý začína predstavením jednotlivých seminárov a pokračoval svätoomšou, ktorú celebroval Mons. Jozef Kajnek, pomocný

biskup Královohradeckej diecézy. Po slávnostnej svätej omši nasledovala práca v skupinách, kde sme sa zaoberali listom pápeža Benedikta XVI., ktorý adresoval bohoslovcom počas SDM v Madride. Na záver nášho stretnutia bolo krátke zhodnotenie výsledkov našej práce. Potom nasledovala modlitba k presvätej Bohorodičke, ktorú si pripravili prešovskí bohoslovci.

Podvečer sme sa vrátili späť do farnosti Štípa. Tam sa v tento deň konala púť dekanátu Valašské Meziříčí. Svätú omšu celebroval Mons. Ján Graubner, olomoucký arcibiskup (na fotografii vzadu uprostred). Na tejto svätej omši sme sa zúčastnili aj my spolu s našimi predstavenými.

V nedeľu svätú omšu vo farskom kostole Narodenia Panny Márie v Štípe celebroval otec špirituál Jozef Bielák, ktorý sa v mene celého seminára podákoval domácim za srdečné prijatie. Po svätej omši naši otcovia predstavení požehnávali deti a mládež tejto farnosti.

Obed sme mali v rodinách, kde sme boli ubytovaní. Popoludní sme mali krátky program v chráme, kde nám duchovný otec František Sedláček predstavil historiu tohto pútnického miesta. Na záver nám udelil požehnanie na ďalekú cestu domov, ktorú sme mali pred sebou. Naša vdăka patrí rodinám, ktoré nám s veľkou ochotou a láskou poskytli strechu nad hlavou a zároveň boli pre nás duchovným povzbudením v prežívaní svojej vieri. Bol to požehnaný a milostivý čas, strávený u našich susedov.

Peter Kandrá

ZA OTCOM BISKUPOM MONS. EDUARDOM KOJNOKOM

Vždy, keď sa dozvieme o smrti blízkeho človeka, stíšime sa a zastavíme. Je to chvíľa ticha na modlitbu vďakу nebeskému Otcovi za jeho život.

Potom prichádzajú ľudské spomienky. Moje začali stretnutím na počiatku septembra roku 1967 v kňazskom seminári v Bratislave. Dostali sme nového otca špirituála Eduarda Kojnoka. Prežili sme s ním revolučný „dubčekovský“ rok 1968. Usmerňoval, radil, pomáhal „očistiť“ fakultu i seminár.

Potom som sa s ním stretol, keď prišiel do Jaklovieč za kaplána a mali sme spoločný okres Spišská Nová Ves. Vtedy som bol kaplánom v Levoči a v Spišskej Novej Vsi a od roku 1974 na Biskupskom úrade v Spišskej Kapitule. To už naše kontakty boli časté a po roku 1982 v tuhom období normalizácie sa zmenili v priestore katolíckeho disentu na bratskú spoluprácu a zodpovednosť za duchovný i pastoračný život v diecézach.

Mal veľký vplyv na formáciu kňazov. Vedela o tom aj ŠtB a aj jeho ordinár. Zakázal mu opúštať faru v Gemerskej Polome a v pondelok ráno sa musel hlásiť na Biskupský úrad do Rožňavy a oznámiť program na aktuálny týždeň. Vtedy bol už mojim susedom „cez vršky“, ja som bol správcom farnosti v Spišskom Bystrom. Tak som ho vždy čakal v nedeľu podvečer na autobusovej zástavke v Hranovnici a potom nasledoval program s prof. Hanusom, bratmi z iných diecéz, či už na mojej fare, alebo v Turčianskom Petri (tam bol duchovným otcem Rudolf Baláž). Nad ránom som ho odviezol na stanicu v Poprade a vrátil sa domov, aby sa mohol hlásiť...

Posledné stretnutie spolubratov kňazov, spolu s otcom kardinálom Korcom, bolo koncom januára 1990 v Turčianskom Petri, v začínajúcom slobodnom priestore života Cirkvi i spoločnosti. Išiel som naňho už zo Spišskej Kapituly, kde som od 15.1.1990 bol jediným obyvateľom seminára. A potom už prišli radostné dni menovaní na uprásdené biskupské stolce. Do Nitry otec kardinál Korec a 14.2.1990 do Košíc otec arcibiskup Tkáč, do Rožňavy otec biskup Kojnok a do Banskej Bystrice otec biskup Baláž.

Dňa 18.2.1990 bolo prvé rokovanie menovaných biskupov z Košíc a Rožňavy s otcom biskupom Tondrom v Spišskej Kapitule, spolu so mnou, ako menovaným rektorm seminára, o jeho obnove. Po konsekráciách nových otcov biskupov (17.-19.3.1990),

začala generálna obnova seminára, na návštevu Bratislavu prišiel pápež bl. Ján Pavol II. a 3.10.1990 sme začínali nový - prvý akademický rok po 40 ročnom prerušení. Bohoslovcov bolo 240. 120 ich prišlo z bratislavského seminára (3.-6. ročník) a 120 ich nastúpilo na 1. a 2. ročník (rozdelenie bolo podľa veku kandidátov). Rozšírilo sa štúdium teológie a formácia v kňazskom seminári na 6 rokov.

Tak ako je to dodnes, otcovia biskupi prichádzajú do seminára na akademické slávnosti – Veni Sancte a Te Deum, promocie, rovnako na slávnosti seminára, akadémie, k vysluhovaniu Orda, nižších stupňov, ale aj každú druhu stredu, podľa poradia a rozdeľenia. A tých návštev bolo radovo nad sto. Rovnako rád nás – predstavených seminára i dia-

konov a bohoslovcov vital otec biskup Eduard vo svojom domove, v katedrálnom chráme i v biskupskej rezidencii v Rožňave. Vždy vtedy bol čas na bratské convivium s otcom biskupom Eduardom. Celé seminárske spoločenstvo vždy pookriaľalo. Mál nás rád všetkých a my sme sa mu snažili splácať túto lásku.

Jeden z našich seminaristov a dnes kňaz rožňavskej diecézy mi napísal po smrti otca biskupa Eduarda: „Zomrel otec biskup Eduard Kojnok. Diecéza, my kňazi a veriaci stratili autentického kňaza, otca a brata, ušľachtilého človeka. Zanecháva za sebou medzera, ktorú nikto nemôže vyplniť pre jedinečnosť chariziem jej nositeľa. Nesmierne mi bude chýbať chápavý a drahý človek, ktorý ostane vždy vzorom a príkladom lásky a dobroty.“

Mons. Jozef Jarab

SPOMIENKA NA JOZEFÁ ŠKANTÁRA

ThDr. Jozef Škantár, PhD. odišiel spomedzi nás po splnení svojho poslania v službe diecézy a po ťažkej, dlho trvajúcej chorobe. Jeho obľúbenou špecializáciou stala sa katechéza už od prvých rokov kňazskej služby. Všetky stretnutia v rozmanitých prípravných fázach k obnove katechézy v diecéze aj počas komunizmu boli sprevádzané jeho poznatkami a zápalom za modernizáciu štruktúry odovzdávania viery pre školskú mládež.

Po zmenených spoločenských pomeroch a obnovení spišského seminára bolo samozrejmou záležitosťou, aby prevzal túto službu aj pri prednášaní katechetiky na Teologickom inštitúte v Spišskom Podhradí. Ná pomocní mu boli svojimi poznatkami aj iní kňazi z diecézy, ktorí so zanietením videli obnovu katechézy ako prvoradú službu pri výchove detí, mládeže a dospelých vo viere. Paralelne s prednášaním na inštitúte dopĺňal svoje odborné vzdelanie na KUL v Lubline a doktorát na CMBF v Bratislave, spolu s ostatnými prednášateľmi odborných predmetov podľa požiadaviek Cirkvi. Prvý obnovený katechizmus, nazývaný slangom „spišský“, pre jednotlivé ročníky na základnej a strednej škole, stal sa v mnohých smeroch prototypom pre prípravu katechizmu pre celé Slovensko. Je len pochopiteľné, že každé ľudské dielo má svoje nedostatky. Je však svätou povinnosťou nových odborníkov a špecialistov v oblasti katechézy, aby v tímovej práci pokračovali s podobným zápalom a pripravili skvalitnené osnovy podľa požiadaviek dnešnej, veľmi rýchlo sa meniacej doby. Sme o jednu generáciu ďalej. Metódy sa môžu meniť a zdokonaľovať, ale hlavným objektom zostáva osoba, človek.

Dnes venujem skromnú spomienku na spolužiaka a spolubrata v kňazskej službe, kolegu na TI v Spišskom Podhradí. Pri jeho telesných pozostatkoch sme v predvečer pohrebu videli paškál, symbol vzkrieseného Krista, kňazskú štôlu, kalich a paténu. Cirkev pri vysvetľovaní symbolov nás učí, že z kalicha kňazského života prijímame milosť vedenia, príklad života a lásky. Z patény kňazského tela máme rozdávať službu, ktorú vykonávame a obetu života, ktorú prijímame z lásky ku Kristovi. Keď duša prijme krst a neskoršie je do nej vtlačená aj pečať kňazstva, vždy sa stáva zmiernou obetou. Ak na konci života dostane milosť ľudského utrpenia, potom taký život je naplnený a skvelý – stáva sa napodobnením Hostie na oltári. To sa nedostane každému. Niekoľko odíde aj z kňazského života ozdobený slávou, niekoľko ako staručký a modliaci sa Simeon, iný ako prepustený a znechutený sluhá z práce, a niekoľko odchádza spomedzi nás poznáčený, môžeme povedať korunovaný utrpením.

Všetko má svoj zmysel aj v kňazskom živote, hoci to neraz nechápe me. Pochopíme to plne len vo večnosti. Tento cestou kráčal náš spolubrat, Boží služobník, správca farnosti, pedagóg a na sklonku života ako trpiaci Jób.

Pán nech ho osláví a odmení za všetko, čo vykonal pre Božie kráľovstvo na tejto zemi.

Štefan Boržík, kňaz Spišskej diecézy

Svätí hlavného oltára sv. Martína

Hlavný oltár v katedrále sv. Martina (1478) vyniká nie len po stránke historickej a umeleckej, ale aj tým, že sa na ňom nachádza vyobrazenie mnohých svätých, celkovo 26. Teraz si ich trochu bližšie predstavíme.

1. sv. Martin, biskup 4. stor. Tours (11.11)

Hlavný patrón katedrály a diecézy, stojí po pravici Bohorodičky s knihou v ruke.

2. sv. Mikuláš, biskup 4. stor. Mýra (6.12.)

Svätec vlastnosťami podobný sv. Martinovi, vynikal kresťanskou solidaritou a spolupatričnosťou.

Uhorskí králi

Spišské prepoštstvo bolo ako kráľovská ustanovizeň, preto je výber týchto Arpádovských kráľovských svätcov logický.

3. sv. Ladislav, kráľ 11. stor. Uhorsko (27.6.)

Viedol početné vojny a upevnil kresťanský poriadok v krajinе, preto je zobrazený so sekierou a rišskym jablkom.

4. sv. Imrich, knieža 11. stor. Uhorsko (5.11.)

Bol synom, sv. Štefana a vynikal svätým životom. Zomrel veľmi mladý, preto je zobrazený bez brady a s ľaliou čistoty.

5. sv. Štefan, kráľ 10/11. stor. Uhorsko (16.8.)

Pokladaný za zakladateľa uhorského kráľovstva. Atribúty ma žezlo a vladárske jablko.

Stredoveký dynastický svätý

6. sv. Eduard, kráľ 11. stor. Anglicko (5.1.)

Anglický kráľ, ktorý žil sväto. Veľmi podporoval cirkev v Anglicku (paralela s vtedajšími uhorskými kráľmi). Na ruke má havrana, pri nohách svoj erb.

7. sv. Ľudovít, biskup 13. stor. Toulouse (19.8.)

Arcibiskup v Toulouse, františkán, strýko Karola Róberta, dynastický svätec Anjuovcov. Napriek tomu, že pochádzal z kráľovského rodu vynikal chudobou a poníženosťou.

8. sv. Ľudovít IX., kráľ 13. stor. Francúzsko (25.8.)

Posledný svätý kráľ európskeho stredoveku, upevnil kráľovskú moc a kresťanstvo vo Francúzsku, žil asketicky, podporoval chudobných, zorganizoval dva križiacke výpravy

Prvokresťanské mučenice

Centrá úcty všetkých svätcov (okrem Uršule) sú identické s priestorom, v ktorom sa pochyboval Ondrej II. so svojimi križiakmi. Úcta k týmto sväticiam sa na Spiš mohla dostať podobne ako relikvia Margity Antiochijskej.

9. sv. Apolónia, panna a mučenica 3. stor. Alexandria (9.2.)

V rukách drží kliešte, ktorými jej podľa trdície počas mučenia vytrhali zuby. Je preto patrónkou pri bolestiach zubov.

10. sv. Margita, panna a mučenica 3.stor. Antiochija (13.7.)

Radí sa medzi pomocníkov v núdzi. Jej lebka patrila medzi hlavné relikvie kostola sv. Martina.

11. sv. Dorota, panna a mučenica 3/4.stor. Kapadócia (6.2.)

Na popravisku sa jej posmievali, aby z raja poslal kvety a jablká (bol február). Na jej mod-

litbu sa objavil chlapček, ktorý to doniesol. Zobrazená je s košikom a ružami.

12. sv. Barbora, panna a mučenica 3.stor. Nikomédia (4.12.)

Drží v ruke kalich ako symbol Eucharistie, ktorú jej doniesol anjel pred popravou a meč, ktorým bola usmrtená. Patrí medzi pomocníkov v núdzi.

13. sv. Katarína, panna a mučenica 3/4. stor. Alexandria (25.11.)

Je tu znázorneňá aj preto, že je patrónkou teologickej a filozofickej škôl. Má pri sebe nástroje svojho mučenia. Taktiež je pomocníckou v núdzi.

Margita, Dorota, Barbora a Katarína sa zvyknú nazývať aj 4 veľké panny.

14. sv. Uršuľa, panna a mučenica 3.stor. Kolín nad Rínom (21.10.)

Jej kult sa tu dostał z nemeckého Kolína pravdepodobne cez nemecké obyvateľstvo

Spiša. Sv. Uršuľa sa podľa tradície plavila spolu s 11 tisíc pannami za svojím snúbencom.

Počas búrky vietor loď zavial ku Kolínu, ktorý bol obsadený Hunmi. Tí výpravu prepadli a všetkých zabili. Uršuľa je znázornená so šípmi.

Sväti v nadstavci hlavného oltára

15. sv. Ambróz, biskup a cirkevný učiteľ 4.stor. Miláno (7.12.)

Veľký cirkevný otec západu. Vynikajúci kazateľ, na ktorého slová sa obrátil sv. Augustín, ktorý je s ním aj spravidla zobrazovaný.

16. sv. Augustín, biskup a cirkevný učiteľ 4/5.stor. Hippo (28.8.)

Najväčší a najvýšestranejší cirkevný učiteľ všetkých čias. V ruke drží horiace srdce, ktoré pripomína jeho slávny výrok: „Nespokojné je moje srdce, kým nespočinie v tebe Bože.“

17. Panna Mária

18. sv. Ján, apoštol 1.stor. Efes (27.12)

Najmilší apoštol Ježiša, ktorý ako jediný z apoštolov stál pri Pánovom kríži.

19. sv. Katarína, panna a mučenica 3/4. stor. Alexandria (25.11.)

20. sv. Barbora, panna a mučenica 3.stor. Nikomédia (4.12.)

Na tomto mieste je znázornená s vežou, do ktorej ju dal zamurovať otec aby ju uchránil pred kresťanstvom.

21. sv. Jozef, ženich Panny Márie 1.stor. pr.Kr./1.stor. po. Kr. Betlejem (19.3.)

22. sv. Ladislav, kráľ 11. stor. Uhorsko (27.6.)

23. sv. Juraj, mučeník 3.stor. Palestína (24.4.)

Patrón rytierov a skautov. Jeho lebka je v Spišskej Katedrále.

24. sv. Ján, apoštol 1.stor. Efes (27.12)

Tu je znázornený ako evanjelist.

25. sv. Margita, panna a mučenica 3.stor. Antiochija (13.7.)

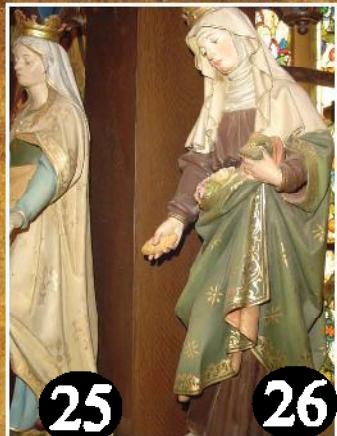
26. sv. Alžbeta, kráľovná 13.stor. Uhorsko (17.11.)

Žila nábožne a jednoducho. Majetok rozdávala chudobným.

27. Zmŕtvychvstalý Ježiš Kristus

Lukáš Stolárik

dborná spolupráca: HEDr. Ľubosláv Hromjak, PhD.

25

26

27

19

20

17

18

21

22

15

16

